Rep[illegible] the Dawn Magazine

Literary Wealth of India.
Search for Prakrit Manuscripts

Srutasagara—Audaryachintamani

BY

S. [illegible] RANGANATHASVAMI
ARYAVARAGURU

VIZAGAPATAM
Arsha Press.
1910

Literary Wealth of India,
Search for Prakrit Manuscripts

Srutasagara—Audaryachintamani

I

During the last two or three years I was busy collecting Prakrit works, especially grammatical works in Prakrit In my search for those works I saw a small note in the Indian Antiquary* about शब्दचिन्तामणिवृत्ति by शुभचन्द्र After a few days in Dr Hoernle's edition of Chanda's *Prakrita Lakshana* I saw a quotation from a Prakrita grammar by Subhachandra along with the quotations from those of Hemachandra, Trivikrama and others Anxious to procure a copy of the work I referred to Mr Aufrecht's *Catalogus Catalogorum* to find out the place where the work is to be found To my astonishment I found the following remark under Subhachandra

'शुभचन्द्र —शब्दचिन्तामणिवृत्ति—In the proceedings of Asiatic Society of Bengal 1875–77 a Prakrit grammar is mentioned called औदार्यचिन्तामणि by Subhasagara which may be identical with the present work But I doubt whether the name Subhasagara has ever been heard of by any one else than by my honoured friend Mitra."

Nothing enlightened on the point for which I referred to the Catalogue and being the more anxious I re-

* Page 29 of 1875.

ferred to the Notices of Sanskrit MSS. by Dr Rajendra Lal Mitra and found the following entry in Vol III. page 19.

" But the most important of my aquisitions are some treatises on the grammar of the Prakrit language. These include, first, *Audaryachintamani of Subhasagara* ... ... None of these has been noticed in Prof Lassen's *Institutones Linguæ Prakriticæ* and all of them will, I think, be new to European scholars The first, I believe, is the same which Dr. Hoernle has noticed in the Indian Antiquary of August last (1873), but it is there described as the work of one Subhachandra My codex comprises only two chapters It has been copied from a text which from the appearance of its paper and the antiquated form of its writing I believe is about five hundred years old "

From the above remarks it appears that *Sabdachintamanivritti* of Subhachandra must be the same as *Audaryachintamani*, the author of which must be either Subhachandra or Subhasagara So with the hope that my desire will be fulfilled, I at once got *Audaryachintamani* on loan from the Library of the Asiatic Society of Bengal (Government Collection) When I went through the work for the quotation of Dr Hoernle, I neither found the quotation in the work nor any possibility of its being found in the work as the author does not use independent signs as Trivikrama does in his grammar. So I set it down that this work is not the same as *Sabdachintamanivritti* by Subhachandra Being disappointed in one particular I naturally began to doubt the reality of the other statement also, and strange to say, my surmise has turned out to be a reality.

II

The author of this work is not Subhasagara, but one Srutasagara as is evident from the following extract found in the colophon at the end of each Adhyaya,

* * मुमक्षुश्रीविद्यानन्दिप्रियशिष्य श्रीमूलसंघपरमात्मविदुष सूरि श्रीश्रुतसागरविरचिते औदार्यचिन्तारत्ननाम्नि * *

Again, we have a commentary on *Yasastilakachampu* (Ed. Kavyamala 70) by one Srutasagara who writes the following in the colophon to that work at the end of every Asvasa,

इति श्रीविद्यानन्दिभट्टारकप्रियशिष्येण * ' तर्कव्याकरणछन्दोलंकारसिद्धान्तसाहित्यादिशास्त्रनिपुणमतिना प्राकृतव्याकरणाद्यनेकशास्त्ररचनाचञ्चुना सूरि श्रीश्रुतसागरेण विरचिताया * * ॥

From these two colophons we see that the two Srutasagaras were the Sishyas of the same Sri Vidyanandin and the second author has composed a Prakrit grammar. So we may conclude that the author of this *Audaryachintamani* must be the same Srutasagara as the author of the commentary on *Yasastilakachampu*

Now a critic may question whether the two authors may not be Subhasagaras only instead of Srutasagaras It is easy to clear this doubt We must thank the author himself for having dispersed the cloud around his own name. He cites his own name as an example for तकारलोप under the 157th sutra of Adhyaya I. According to that sutra श्रुतसागर becomes सुअसाअरो If his name had been शुभसागर, it should have assumed a different form सुहसाअरो according to another sutra. Again at the end of the 5th Adhyaya he inserts a verse † with his

† समन्तभद्रैरपि पूज्यपादैः कलंकमुख्यैरकलंकदेवैः ।
यदुक्तमप्राकृतमर्थसारं तत्प्राकृतं च श्रुतसागरेण ॥

own name in it. There it is given as श्रुतसागर If his name had been शुभसागर the chandas (metre) of the sloka will be spoiled. So we may undoubtedly say that the author of *Audaryachintamani* was Srutasagara only.

III

Let us now consider who this Srutasagara was, what were his other works and when he flourished ? As with all Sanskrit authors, we cannot answer the above questions to one's satisfaction. Yet I shall make bold to publish the following few statements about the author and his time. Srutasagara was a fierce Digambara jaina and he devoted the greater part of his attention to crushing the rival sect. He was the pupil of Sri Vidyanandin who was the pupil of Devendrakirti He was skilled in Sanskrit and Prakrit poetry The following are some of his works which came under my notice. There may be some others also.

1. Audaryachintamani (औदार्य्यचिन्तामणि).
2. A commentary on Shatprabhrita (षट्प्राभृत),
3. A commentary on Yasastilakachampu (यशस्तिलकचम्पू)
4. Anantavratakatha (अनन्तव्रतकथा),
5. Jainendrayajnavidhi (जैनेन्द्रयज्ञविधि),
6. Sidhachakrarchanastakanibandha (सिद्धचक्रार्चनाष्टकनिबन्ध)
7. Tatwarthatika (तत्वार्थटीका),
8. Jnanarnavagadyatika (ज्ञानार्णवगद्यटीका),
9. Vratakathakosa (व्रतकथाकोष),
10 Ekibhavastotra (एकीभावस्तोत्र),
11. Purandaravidhikathopakhyanam (पुरन्दरविधिकथोपाख्यानम्), and
12. Dasasutritikatatwarthi (दशसूत्रीटीकातत्त्वार्थी).

It was from the first three that we learn what I have above written about the author.

IV

This work *Audaryachintamani* is a treatise on the Grammar of the Prakrita language The book consists of six chapters, but the last portion of the sixth chapter is wanting I am at a loss to understand how Dr. Rajendra Lal Mitra was able to see only two chapters in this work and name the author as Subhasagara although at the end of every chapter his name is given as Srutasagara. The author does not use the SAMJNAS or signs of Panini or Hemachandra but makes use of new ones As for instance, in the Sutra पाटिचपेटयोर्वा Srutasagara writes इनन्तपटिचपेटाया भवति But in the corresponding sutra चपेटापाटौवा Hemachandra says चपेटाशब्दे ण्यन्ते च पाटौ धातौ टस्य लो भवति What Hemachandra calls ण्यन्त our Srutasagara calls इनन्त This justifies the statement of the author—

> समन्तभद्रैरपि पूज्यपादैः कलंकमुक्तैरकलंकदेवैः ।
> यदुक्तमप्राकृतमर्थसारं तत्प्राकृतं च श्रुतसागरेण ॥

that he is composing only a sequel to the Grammar of Akalanka Pujyapada which does not treat of Prakrita. So the SAMJNAS in my opinion will be the same as those of Akalanka Pujyapada. And he quotes some sutras* of sanskrit grammar here and there and these are not found in any other grammar. So I suppose these also to belong to Akalanka Pujyapada's *Jainendravyakarana*

This work is more extensive and explanatory than those of Hemachandra and Trivikrama as will be evident from the following extracts --

1. Hemachandra प्रभूतेव ॥ प्रभूते पस्य वो भवति । वहुत्तम् ॥
   Trivikrama same as Hemachandra.

---

* 'आदत क्रिया' इत्यनेन सस्कृतलक्षणेन ; वृद्धिरादौ सणे , 'शुद्रादय' इत्यनेन ॥

Srutisagara व॰ प्रभूते ॥ प्रभूतशब्दे य: पस्तस्य वकारो भवति। वहुत्तम् ॥ वहुत्वमित्यस्य च वहुत्तम् ॥

2 Hemachandra कदल्या अद्रुमे ॥ कदली शब्देऽद्रुमवाचिनि दस्य रो भवति। करली। अद्रुम इति किम्। कयली। केली ॥

Trivikrama अद्रुमे कदल्याम् ॥ अद्रुमवाचिनि कदलीशब्दे तो रत्व भवति। करली। अद्रुम इति किम्। कयली ॥

Srutasagara कदल्या गजपताकायाम् ॥ कदलीशब्दे यो दकार. तस्य रकारो भवति। गजपताकार्थे वाच्ये। करली। गजपताकायामिति किम्। केली कयली। अशुमत्फला ॥

I give only two examples above. There are many other such instances in the work.

V

It remains now only to say something about the time of the author. I can say nothing more than what Dr. R G Bhandarkar wrote on the subject. He argues that "Srutasagara was the pupil of Sri Vidyanandin who was the successor as high priest of Devendrakirti Devendrakirti's predecessor was Padmamandin. In a work entitled Sudarsanacharita by Nemidatta Simhanandin is represented as Nemidatta's teacher and as the pupil of Mallibhushana. Nemidatta wrote another work called Sripalacharita in Samvat 1585. Here he gives the following succession list.

1. Padmanandin—High priest of Sarasvatiya Gachcha of the Mula Sangha; 2. Devendrakirti, 3 Vidyanandin 4 Mallibhushana, teacher of Simhanandin who was the teacher of Nemidatta (Samvat 1585)

Simhanandin the author's teacher was the pupil of this last. Nemidatta represents himself as 'devoted to the service of Srutasagara and other Yatis.' So that

Srutasagara's literary activity must be referred to about the year 1550 Samvat or 1494 A. D."

VI

In the August 1908 issue of the "Journal and Proceedings" of the Asiatic Society of Bengal was published a list of Jaina manuscripts deposited in the society's library. The list was prepared by Pandit Kunja Vihari Nyayabhushana Esq., Oriental Librarian of the Society. The list was intended to include all and only Jaina works I was quite astonished not to find this work in the list. I am afraid that the Librarian did not think this to be a Jaina manuscript. The said list in addition to not containing this Jaina work includes some other works, such as ईश्वरप्रत्यभिज्ञाहृदय by क्षेमराज, कल्पतरुकोश by केशव, and बृहत्प्रत्यभिज्ञा, which are not Jaina works.

VII

A few words about Prakrita grammars in general and I shall have done. There are two schools of grammar in Prakrita dealing with the two dialects of the Prakrita Language. The works of Chanda, Hemachandra, Trivikrama, Subhachandra and Srutasagara deal mainly with the Jaina dialects of Prakrita, the language of the Holy Sutras of the Jains and other Prakrita works of Jaina authors. The rest such as *Prakritaprakasa* of Vararuchi, *Samkshiptasara* of Kramadisvara, *Prakritasarvasva* of Markandeyakavindra, *Kalpataru* of Ramatarkavagisa and others deal with the Aryan Prakrit dialects used in the ordinary works, as for instance in the Sanskrit dramas of the present day. Of these Prakrit Grammars, those on the Aryan Prakrita are found but rarely here and there. The rest

such as Hemachandra, Trivikrama &c. are very generally known and copies found everywhere. So persons studying the Sanskrit works in which Prakrita appears should study the treatises on the Aryan Prakrita dialects * Why they should study these works only will be evident from the following extract from the commentary on Mrichchhakatanataka.

अत्रास्मिन् प्रकरणे प्राकृतपाठकेषु सूत्रधारो नटी रदनिका वसन्तसेना तन्माता चेटी कर्णपूरक चारुदत्तब्राह्मणी शोधनक. श्रेष्ठी एते एकादशशौरसेनीभाषापाठका । अवन्तिभाषापाठकौ वीरकचन्दनकौ । प्राच्यभाषापाठको विदूषक । सवाहक शकारवसन्तसेनाचारुदत्तानां चेटकत्रितय भिक्षुश्चारुदत्तदारक एते षण्मागधीपाठका । अपभ्रशपाठकेषु शाकारीभाषापाठको राष्ट्रिय. । चाण्डालीभाषापाठकौ चण्डालौ । टक्कभाषापाठकौ माथुरद्यूतकरौ ॥†

From this we learn how many languages are met with in this work, and these languages were not treated of in the Jaina Prakrita grammars of Hemachandra, Trivikrama &c. All these are found in the other set of grammars. Sanskrit Pandits of to day study most probably Hemachandra and others, and when any Prakrita word in the dramas appears to be ungram-

* *Prakrita Prakasa*, with its four commentaries, *Sanjivani*, *Manorama*, *Subodhini* and *Manjari*, *Samkshiptasara* with *Prakritadipika* of Chand devasarman, etc

† *Running translation of the above*—i e among the speakers of *Prakrita* dialects in this play the Manager, the Actress, Rudanika, Vasantasena, her mother, her female attendant, Karnapuraka, the Brahmin wife of Charudatta, Sodhanaka and the Provost, these eleven speak the Sauraseni dialect, Viraka and Chadanaka speak the Avanti dialect, the jester-companion speaks the Prachya dialect; the Shampooer, the three attendants of the king's brother-in-law, of Vasantasena and of Charudatta, the Buddhist monk and the son of Charudatta, these six speak the Magadhi dialet, Among the speakers of Apabhramsa Rashtriya (the king's brother-in law) speaks Sakari dialect the two *Chandalas* speak the Chandali dialect, and Mathura and the two gamblers speak the Takka dialect.—*The Editor Dawn Magazine*

matical according to them, ignorantly go to correct the word according to their grammar. I have known instances of such corrections. So I had to lay so much stress on this point. So grammars of Hemachandra's school are of no practical use in these days as those of the other school, although many words assume the same from according to the two sets of grammars. So I would advise persons wishing to study Aryan and Dramatic Prakrita, to study Prakrita Sarvasva, Kalpataru, and other works stated above which only will be of any practical use to them.

VIII

I give below a few of the verses occurring in the work, Audaryachintamani, which may be in any way helpful in inferring something adout the author

अथ प्रणम्य सर्व्वज्ञं विद्यानन्द्यास्पदप्रदम् ।
पूज्यपादं प्रवक्ष्यामि प्राकृतव्याकृतं सताम ॥ २ ॥

श्रीपूज्यपादमुनि विद्यानन्दो समन्तभद्रगुरु ।
श्रीमदकलङ्कदेवो जिनदेवो मंगलं दिशतु ॥ २४४ ॥

श्रीकुन्दकुन्दमुनि विद्यानन्दीप्रभाचं पदकंजम् ।
नत्वा च पूज्यपादं मयुक्तमतं परं वक्ष्ये ॥ ७ ॥

श्रीपूज्यपादमकलंक समन्तभद्र श्रीकुन्दकुन्द जिनचन्द्र विशाखसंज्ञा ।
श्रीमाघनन्दि शिवकोटिशिवायनाख्या विद्यादिनन्दिगुरव शमर्मा दिशन्तु ॥ २७९ ॥

श्रीसर्व्वज्ञमदोषं तदुक्तवचनानि निखिलसुखभवनम ।
नत्वा विद्यानन्दं स्वाध्यायं प्ररचयामि ॥ २ ॥

विद्याविरोध नोर्धानधिसार्धनिरस्तवाद श्रीमानुमाप्रभरनन्तरपूज्यपाद ।
शं वा ददातु सदयं शुभदानदक्षो विद्यादिनन्दिगुरु रात्मविदां मुमुक्षु ॥१४९

N B In conclusion I have to state that I was not able as yet to see Subhachandra's Grammar I do not know when I may succeed in my attempt All my attempts till now have failed

ARSHA LIBRARY
Vizagapatam
February 1, 1910

S P V RANGANATHASVAMI
ARYAVARAGURU
Member of the Asiatic Society of Bengal

॥ श्रीः ॥

१. सिद्धिर्लोकाच्च
२. अनुक्तमन्यशब्दानुशासनवत् ।
३. संज्ञा प्रत्याहारमयी वा
४. सुप्स्वादिरन्त्यहला ॥१॥
५. ह्रो ह्रस्वः
६. दिर्दीर्घः
७. शषसाः शु
८. सः समास
९. आदिः खु ।
१०. गो गणपर.
११. द्वितीय. फुः
१२. संयुक्त स्तु
१३. तु विकल्पे ॥ २ ॥
१४. प्रायो लिति न विकल्पः
१५. शिति दीर्घ.
१६. सानुनासिकोचारं ङित् ।
१७. बहुलम्
१८. दिह्रौ मिथ: से
१९. सन्धिस्त्वपदे
२०. न यण्
२१. एङः ॥ ३ ॥
२२. शेषेऽव्ययचः
२३. तिङः
२४. लोपः
२५. अन्त्यहलोऽश्रदुदि
२६. निर्दुरि वा ।
२७. अन्तरि च नाचि
२८. शिरलुङ् नपुनारि तु।
२९. अविदुयाति स्त्रियामाल्
३०. रो रा ॥ ४ ॥
३१. हः क्षुत्ककुभि
३२. धनुषि वा
३३. सशाशिषि
३४. स आयुरप्सरसोः ।
३५. दिक्प्रावृषि
३६. शरदामत्
३७. तु सक्खिणभवन्तजम्मण महन्ता ॥ ५ ॥
३८. यत्तत्सम्यग्विष्वक्पृथके मल्
३९. मोऽचि वा
४०. त्रिन्दुल् ।
४१. हलि ङञणनाम्
४२. स्वरेभ्यो वकादौ
४३. क्त्वासुपोस्तु सुणात् ॥६॥

४४. लुङ् मांसादौ
४५. सस्कृतसस्कारे
४६. डे तु किशुके
४७. वर्गेऽन्त्यः ।
४८. विशतिषु त्या श्लोपल्
४९. स्रमदामाशिरोनभो नारि
५०. शरत्प्रावृट् ॥ ७ ॥
५१. अक्ष्यर्थकुलाद्या वा
५२. क्लीबे गुणगा
५३. स्त्रियामिमाञ्जलिगा ।

इति प्रथमाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

---

१. निष्प्रती ओत्परी माल्य-स्थोर्वा।
२. आदे
३. लुगव्यय ॥ ८ ॥ त्य-दाद्यात्तदच
४. वालाब्वरण्ये
५ अपेः पदात्
६. इते ।
७. तोऽच
८. शोर्लुप्तयवरशोर्दि
९. हे दक्षिणेऽस्य
१०. तु समृद्ध्यादौ ॥ ९ ॥
११. स्वप्नादाविल्
१२ पक्वाङ्गारललाटे तु
१३. सप्तपर्णे फो ।
१४. मध्यमकतमे च
१५. हरे त्वी
१६. उत्ध्वनिगवयविष्वचो व
१७. ज्ञो णो ॥१०॥ ऽभिज्ञादौ
१८. स्तावकसास्ने
१९. णा वा चण्डखण्डिते
२०. प्रथमे प्थोः ।
२१. आर्यायार्य श्वश्र्वामूल्
२२. आसारे तु
२३. तोन्तर्येल् ॥ ११ ॥
२४. पारावते तु फो
२५. उत्करवल्लीद्वारमात्रच
२६. शय्यादौ ।
२७. त्वार्द्रे उदोत्
२८. स्वपि
२९. ओदाल्या पङ्क्तौ
३०. फोः परस्परनमस्कारे ॥ १२ ॥
३१. पद्मे मि
३२. त्वर्पो
३३. ईल्खल्वाटस्त्याम आतः
३४. इत्तु सदादौ ।
३५. आचार्ये चो ह्रश्च

३६. श्यामाके मः

३७. न वाऽव्ययोत्खातादौ ॥ १३ ॥

३८. घञि वा

३९. स्वरस्य बिन्दुमि

४०. सयोगे

४१. त्वोदितः

४२. मिराया लित् ।

४३. मूषिकविभीतकहरिद्राप-थिपृथिवीप्रतिश्रुत्यत् ॥ १४ ॥

४४. रस्तित्तिरौ

४५. इतौ तो वाक्यादौ

४६. वेङ्गुदशिथिलयोः ।

४७. उ युधिष्ठिरे

४८. द्विनीक्षुप्रवासिषु

४९. तुं निर्झरद्विधाकृञ्योर्न्ना ॥ १५ ॥

५०. ईतः काश्मीरहरीतक्यो-र्लालौ

५१. गभीरग इत् ।

५२. षा पानीयगे

५३. उल् जीर्णे

५४. तीर्थे हूयत्

५५. विहीनर्हीने वा ॥१६॥

५६. एल्पीठनीडकीदृशपी-यूषविभीतकेदृशापीडे।

५७. त्वदुत उपरिगुरुके

५८. मुकुलादौ

५९. रो भ्रकुटिपुरुष इत्

६०. क्षुत ईत् ॥ १७ ॥

६१. दोदोनुत्साहोत्सन्नऊ च्छासि

६२. दुरो रलुकि तु

६३. सुभगमुसलयोः ।

६४. हृश्चौत्कुतूहले

६५. स्तौ

६६. सूक्ष्मेऽद्वोतः

६७. अल्दुकूले

६८. ईदुव्यूढे ॥ १८ ॥

६९. उल्कण्डूयहनूमद्वातूले

७०. घा मधूके

७१. इदे । न्नूपुरे

७२. ओल्स्थूणातूणमूल्यतूणी-रकूर्परगुडूची ॥१९॥ कूश्माण्डीताम्बूलेषु।

७३. ऋतोऽत्

७४. आद्वा मृदुत्वमृदुककृशासु ।

७५. इल्कृपगे

७६. शृङ्गमृगाङ्कमृत्युधृष्टमसृ-णेषु वा

७७. पृष्ठे ॥ २० ॥ ऽनुत्तरपदे

७८. उद्द् वृषभे वु

७९. बृन्दारकनिवृत्तयोः
८०. ऋतुगे ।
८१. गौणान्त्यस्य
८२. इदुन्मातुः
८३. वृष्टिपृथङ्मृदङ्गनप्तृकवृष्टे ॥ २१ ॥
८४. तु बृहस्पतौ
८५. उदूदोल्मृषि
८६. वृन्त इदेङ्
८७. ढिराहृते
८८. दृप्ते रि । सा
८९. केवलस्य रिः
९०. दृश्यक्सक्किपि
९१. ऋतुऋजुऋणऋषिऋष-भे वा ॥ २२ ॥
९२. क्लृप्त इलि
९३. चपेटाकेसरदेवरसैन्यवेद-नास्वेचस्त्वित् ।
९४. सैन्धवशनैश्चरे
९५. त्वत्सरोरुहमनोहरप्रको-ष्ठातोद्या ॥ २३ ॥
न्योन्ये वश्च क्तोः
९६. कौक्षेयक उत्
९७. शौण्डगेषु
९८. गव्यउदाइत् ।
९९. ऊ स्तेने वा
१००. सोच्छ्वासे
१०१. ऐच एङ्
१०२. अइ तु वैरादौ ॥ २४ ॥
१०३. दैत्यादौ
१०४. नाव्यावः
१०५. गौरव आत्
१०६. पौरगे चाउत् ।
१०७. उच्चैर्नीचैसोरअः
१०८. ई धैर्ये
१०९. वा पुआद्याद्याः ॥२५॥

इति प्रथमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥

---

१. एत्साज्झलात्रयोदशगेऽच
२. कदले तु
३. कर्णिकारे फोः ।
४. नवमालिकाबदरनवफालि-कापूगफलपूतर ओल् ॥ २६ ॥
५. तुमयूरचतुर्थचतुर्वारचतु-र्दशचतुर्गुणमयूखो ।
लूखलसुकुमारोदूख-
ललवणकुतूहले
६. निषण्ण उमः ॥ २७ ॥
७. अस्तोरखोरचः

८. प्रायो लुक्कगचजतदपयवाम्
९. नात्प. ।
१०. यश्रुतिरः
११. कामुकयमुनाचामुण्डातिमुक्तके मो इलुक्
॥ २८ ॥
१२. खोऽपुष्पकुब्जकर्परकीले को.
१३. छागशृङ्खलकिराते। लकचम्
१४. वैकादौ ग
१५. खो कन्दुकमरकतमदकले ॥ २९ ॥
१६. पुन्नागभागिनीचन्द्रिकासु म
१७. शीकरे तु भहौ ।
१८. ऊत्वे दुर्भगसुभगे व·
१९. निकषस्फटिकचिकुरे ह·
॥ ३० ॥
२०. खघथधभाम्
२१. घः पृथकि तु
२२. चो. खचितपिशाचयो. सल्लौ ।
२३. झो जटिले
२४. टोर्बडिशादौ ल
२५. स्फटिके
२६. लरक्षोठे ॥ ३१ ॥
२७. ढ कैटभशकटसटे
२८. ठः
२९. पिठरे हम्तु रश्च डः
३०. लल् डो । ऽनुड्डगे
३१. टोड.
३२. वेतस इति तोः
३३. प्रतिगेऽप्रतीपगे
३४. दश्नदहो ॥ ३२ ॥
३५. दम्भदरदर्भगर्दभदष्टदशनदग्धदाहदोहददोला । दण्डकदने तु
३६. तुच्छे चच्छौ
३७. टल् त्रसरवृन्ततूबरतगरे
॥ ३३ ॥
३८. हः कातरककुदावितस्तिमातुलिङ्गषु
३९. वसातिभरते वा ।
४०. लो निम्बपालितयोः
४१. दोहदमदीप्शातवाहनातस्याम् ॥ ३४ ॥
४२. रल् ससत्यादौ
४३. अद्रुमे कदल्याम्
४४. कदर्थिते खोर्व· ।
४५. पीते ले वा
४६. डो दीपि
४७. ढः पृथिव्यौषधनिशी-

श्वे ॥ ३५ ॥

४८. प्रथमशिथिलमेथिशिथिर निषधेषु
४९. र्णो दिना रुदिते ।
५०. णो वाऽतिमुक्तके
५१. गर्भिते
५२. न
५३. आदेस्तु
५४. नापिते ण्ह
५५. पो वः ॥ ३६ ॥
५६. फ पाटिपारिघपारिसापरु- षपनमपारिभद्रेपु ।
५७. नीपापीडे मो वा
५८. ग्ल् पापर्धौ
५९. प्रभूते व ॥ ३७ ॥
६०. फस्य भहौ वा
६१. बो वः
६२. ङ्वयौ कबन्धे
६३. बिसिन्यां भ ।
६४. वो भस्य कैटभे
६५. त्वभिमन्यौ मः
६६. मन्मथे
६७. तु ढो विषमे ॥ ३८ ॥
६८. यो जर्तीयानीयोत्तरीय कृत्येषु ।
६९. इन्मयटि ।
७०. छायायां होऽकान्तौ
७१. यष्ट्यां लग्
७२. कतिपये वहशौ ॥३९॥
७३. अर्थपरे तो युष्मदि
७४. आदेर्जः
७५. भ्यौ बृहस्पतौ तु वहो ।
७६. रो डा पर्याणे
७७. लो जठरवठरनिष्ठुरे
७८. हरिद्रादौ ॥ ४० ॥
७९. किरिभेर ड
८०. खोः करवीरे ण
८१. लो ललाटे च ।
८२. लोहललाङ्गललाङ्गूले वा
८३. स्थूले रलतश्चौत् ॥४१॥
८४. बो म. शबरे
८५. नीविस्वप्ने वा
८६. ह्रस्य घो बिन्दो ।
८७. शो सल्
८८. प्रत्यूषदिवसदशपाषाणे तु हः
८९. स्नुषायां ण्ह फो ॥४२॥
९०. छल् षट्छमीसुधाशावस- सपर्णे
९१. सिरायां वा ।
९२. लुक्पादपीठपादपतनदु- र्गादिव्युदुम्बरेऽचान्त- र्दे ॥ ४३ ॥
९३. व्याकरणप्राकारागते क-

गोः

९४. एवमेवदेवकुल।प्रावारक-
यावज्जीवितावटावर्त-
मानतावति वः
॥ ४४ ॥

९५ ज्योर्दनुजराजकुलभो-
जनकालायसाकि-
सलयहृदयेषु ।

९६. अपतो घरो गृहस्य

९७. स्त्रीभागिनीदुहितृवनिता-
ना ॥ ४५ ॥ मित्थी
बहिणीधूआविलआ

९८. उभयाधसोरवहहेट्ठौ ।

९९. मलिनधृतिपूर्ववैदूर्याणां
मइलदिहीपुरिमवे-
रुलिआः ॥ ४६ ॥

१००. स्मरकट्वोरीसरकारौ

१०१. बाहिंबाहिरौ बहिसः ।

१०२. कूरो गौणेषदः

१०३. इण्हि एत्ताहे इदानीम
॥ ४७ ॥

१०४. तिर्यक्पदातिशुक्तेस्तिरि-
च्छिपाइक्कसिप्पि

१०५. गोणाद्याः ।

इति प्रथमाध्यायस्य तृतीयः पाद ॥

---

१. स्तो

२. वा रक्ते गः

३. शुल्के ङ्गः

४. कः शक्तमुक्तदष्टमृदुत्व
॥ ४८ ॥ रुग्णेषु

५. क्ष्वेटकगे खल्

६. ष्कस्कोर्नाम्नि

७. वृश्च रुर्वृक्षे।

८. क्षः

९. स्थाणावहरे

१०. स्कन्दतीक्ष्णशुष्के तु स्खो

११. स्तम्भे ॥ ४९ ॥

१२. स्थोऽस्पन्दे

१३. स्त्यानचतुर्थे च तु ठः

१४. ष्ट.

१५. विसम्थुलाम्थ्यधनार्थे ।

१६. चः कृत्तिचत्वरे

१७. त्योऽचैत्ये

१८. श्चेर्वृश्चिके ञ्चुर्वा ॥०५॥

१९. उत्सवऋक्षोत्सुकसामर्थ्ये
छो वा

२०. क्षमायां कौ ।

२१. क्षण उत्सवे

२२. स्पृहादौ

२३. थ्यश्चत्सप्सामनिश्चले
२४. थ्यर्यर्यो ॥ ५१ ॥ ज
२५. त्वभिमन्यौ जर्जौ
२६. ध्यह्योर्झल्
२७. साध्वसे
२८. घ्वजे वा।
२९. इन्धौ ।
३०. र्तस्याधूर्तादौ टः
३१. प्रवृत्तसंदष्टमृत्तिवृत्तेष्टा ॥ ५२ ॥ पत्तनकद र्थितोष्ट्रे
३२. वा न्तन्धौ मन्युचिह्नयो
३३. डल्फो । मर्दितविच्छर्द- च्छर्दिकपर्दवितर्दिग- र्तसम्मर्दे ॥ ५३ ॥
३४. ढोऽर्धर्द्धिश्रद्धामूर्ध्नि तु
३५. दग्धविदग्धवृद्धिदष्ट्रावृ- द्धे ।
३६. पञ्चदशदत्तपञ्चाशति ण.
३७. ज्ञम्नो.
३८. स्तवे थो वा ॥ ५४ ॥
३९. रो हश्चोत्साहे
४०. स्तः
४१. पर्यस्ते टश्च
४२. वात्मभस्मनि प. ।
४३. ट्मक्मोः
४४. ष्पस्पोः फः
४५. भीष्मे
४६. श्लेष्मबृहस्पतौ तु फोः
४७. ग्मो मः
४८. न्म. ॥ ५५ ॥
४९. ताम्राम्रयोर्म्बः
५०. ऊर्ध्वे भो वा
५१. ह्व.
५२. वश्च विह्वले
५३. काश्मीरे । म्भः
५४. लो वार्द्रे
५५. र्यः सौकुमार्यपर्यस्तपर्या- णे ॥ ५६ ॥
५६. अर रीअ रिज्जमाश्चर्ये
५७. डेरो ब्रह्मचर्यसौन्दर्ये च ।
५८. वा पर्यन्ते
५९. धैर्ये र
६०. तूर्यदशार्हशौण्डीर्ये ॥ ५७ ॥
६१. बाष्पे होऽश्रुणि
६२. कार्षापणे
६३. न वा तीर्थदु खदक्षिण- दीर्घे ।
६४. कूश्माण्डयां ण्डश्च तु लः
६५. त्वध्वद्वध्वां क्वचिच्चछ- जझा.
६६. ह्नोल्ह ॥ ५८ ॥
६७. श्मष्मसह्माभस्मररश्मौ

म्ह·

६८. पक्ष्मणि

६९. श्नष्णस्न । स्नह्नह्लक्ष्णां ण्ह.

७०. सूक्ष्मे।

७१. आश्लिष्टे लधौ

७२. ठढौ स्तब्धे ॥ ५९ ॥

७३. तो ढो रश्चारब्धे तु

७४. सो बृहस्पतिवनस्पत्योः ।

७५. शोर्लुक्खो स्तम्बसमस्त-
निःस्पृहपरस्परश्म-
शानश्मश्रौ ॥ ६० ॥

७६. श्चस्य हरिश्चन्द्रे

७७. कगटडतदप꣹क꣸पशोरु
पर्यद्रे ।

७८. लवगामधश्च

७९. मनयाम्

८०. धात्रीद्रे रस्तु

८१. हस्य मध्याह्ने ॥ ६१ ॥

८२. ज्ञो ञोऽविज्ञाने

८३ द्वोर्द्वारे

८४. रात्रौ

८५. रिनो द्वित्वल् ।

८६. शेषादेशस्याहोऽचोऽस्वो

८७. दीर्घान्न

८८. कर्णिकारे णो वा ॥६२॥

८९. धृष्टद्युम्ने

९०. वा से

९१. प्रमुक्तगे

९२. दैवगेषु

९३. तैलादौ ।

९४. पूर्वमुपरि वर्गयुजः

९५. प्राक्श्लाघाप्लक्षशार्ङ्गे
ङ्लोऽत् ॥ ६३ ॥

९६. क्ष्मारत्नेऽन्त्यहलः

९७. स्नेहाग्न्योर्वा

९८. शर्षतप्तवज्रेप्वित् ।

९९. हर्षामर्षश्रीह्रीक्रिया-
परामर्शकृत्स्नदि-
ष्टयार्हे ॥ ६४ ॥

१००. स्याद्भव्यचैत्यचौर्यसमे
यात

१०१. लादक्लवेषु

१०२. नात्स्वप्ने ।

१०३. स्निग्धे त्वदितौ

१०४. कृष्णे वर्णे

१०५. अर्हत्युच्च

१०६. तन्व्याभे ॥ ६५ ॥

१०७. स्वप्ने रात्

१०८. एकाचि श्वस्वे

१०९. वा छद्मपद्ममूर्खद्वारे ।

११०. ईल् ज्यायाम्

१११. हश्च महाराष्ट्रे ह्रोर्व्य-
त्यय.

११२. लनोरालाने ॥ ६६ ॥

११३. वाराणसीकरेण्वां रणोः
११४. ललाटे डलो
११५. ह्रदे दहयो ।
११६. चलयोरचलपुरे
११७. ह्ये ह्योर्वा
११८. लघुके लहोः
११९. रलोर्हरिताले ॥ ६७ ॥
१२०. दर्वीकरनिवहौ दव्वीर-अणिहवौ तु
१२१. गहिआद्या ।

इति प्रथमाध्यायस्य चतुर्थ पादः ॥ समाप्तश्चाध्यायः ॥

---

१. मन्तमणवन्तमाआलुआ-लइरइल्लउल्लइत्ता म-तुप ॥ ६८ ॥
२. वतुपो डित्तिअ एतल्लु-क्चैतद्यत्तद
३. किमिदमश्च । डेत्तिअडि-त्तिल्डेद्दहम्
४. इकः पथो णस्य
५. खस्य सर्वाङ्गात् ॥६९॥
६. छस्यात्मनो णअ.
७. हिरथहास्त्रल.
८. केर इदमर्थे ।
९. राजपराङ्डिक्कौ च ।
१०. एच्चओ युष्मदस्मदो-ऽणः
११. र्व वतेः ॥ ७० ॥
१२. तैलस्यानङ्कोटाड्डेल्लः
१३. त्वस्य तु डिमात्तणौ
१४. दो त्तो । तस
१५. एकाद्द सि सिअ इआ
१६. हुस कृत्वस
१७. भवे डिल्लोल्लड् ॥ ७१ ॥
१८ स्वार्थ तु कश्च ।
१९. उपरेः सव्याने ल्लः
२०. नवैकाद्वा ।
२१. मिश्राल्लिअश्च
२२. शनैसो डिअ
२३. मनाको डअं च वा
२४. रो दीर्घात् ॥ ७२ ॥
२५. डुमअडमऔल् भ्रुवः
२६. लो वा विद्युत्पत्रपीता-न्धात् ।
२७. त्वादेः सः
२८. इर शीलाद्यर्थस्य
२९. तुमत्तुआणतूणाः क्त्वः ॥ ७३ ॥
३०. वग्इत्तगास्तृनाद्यैः.
३१. अव्ययम्

३२ अभ्युपगमे आम ।
३३. त वाक्योपन्यासे
३४. णइ चेअ चिअ च्च एवार्थे ॥ ७४ ॥
३५ हद्धी निर्वेदे
३६. दर अर्धेऽल्पे वा
३७. किणो प्रश्ने ।
३८. मिव पिव विव विअ व व्व इवार्थे
३९. किर इर हिर किलार्थे ॥ ७५ ॥
४०. अम्मो आश्चर्ये।
४१. अब्बो पश्चात्तापसूचनादु ख । सम्भाषणापराधानन्दादरखेदविस्मयविषादभये ॥ ७६ ॥
४२. हु पृच्छादाननिवारणे
४३. वणे निश्चयानुकम्प्यविकल्पे ।
४४. संभावने अइ च।
४५. आनन्तर्ये णवरि
४६. केवले णवर ॥ ७७ ॥
४७. हन्द गृहाणार्थे
४८. हन्दि विकल्पविषादसत्यनिश्चयपश्चा । त्तापेषु च
४९. सम्भाषणरतिकलहे रे अरे
५०. हरे क्षेपे च ॥ ७८ ॥
५१. थू कुत्सायाम्
५२. ऊ गर्हाविस्मयसूचनाक्षेपे ।
५३. पुणरुत्त कृतकरणे
५४. हु खु निश्चयविस्मयवितर्के ॥ ७९ ॥
५५. णवि वैपरीत्ये
५६. वेव्वे विषादभयवारणे ।
५७. आमन्त्रणे वेव्व च
५८. वा सख्या मामि हला हले ॥ ८० ॥
५९. दे समुखीकरणे च।
६०. ओ पश्चात्तापसूचने ।
६१. अण णाइं नञर्थे
६२. निश्चयनिर्धारणे बले ॥ ८१ ॥
६३. मणे विमर्शे
६४. माइ मार्थे।
६५. अलाहि निवारणे ।
६६. लक्षणे जेण तेण
६७. त्वोदवापोता.
६८. उ ओ उप. ॥ ८२ ॥
६९. प्रत्येकम. पाडिएक्क पाडिक्कं

७०. स्वयमप्पणो ।
७१. एक्कसरिअं झडिति सम्प्रति
७२. इहरा इतरधा
७३. मुधा मोर ॥ ८३ ॥ उल्ला।
७४. अयि ऐ
७५. उअ पश्य
७६. इजेराः पादपूरणे
७७. प्याद्या ।

इति द्वितीयाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

---

१. वीप्स्यात्तदचि सुपो मस्तु।
२. अम
३. श्लुग्जश्शसोः
४. णशामः
५. हि हिँ ॥ ८४ ॥ हि भिसः
६. हिन्तो त्तो दो दु ङसिम्
७. सुन्तो भ्यस
८. दि दोत्तोदुङसाः ।
९. सोर्लुक्
१०. ङसोऽस्त्रियां सर्
११. ङेर्मिर्
१२. अतो डो विसर्ग
१३. सोः ॥ ८५ ॥
१४. वैतत्तदो
१५. ङसेः श्लुक्
१६. ङेर्डे
१७. ङसिसो हि
१८. टो डेणल् ।
१९. दिर्वा भ्यासि
२०. शस्येत्
२१. भिस्भ्यस्सुपि।
२२. इदुतोर्दि
२३. चतुरो वा ॥ ८६ ॥
२४. पुंसो जसो डउ डओ
२५. ङवो उत
२६. णो शसश्च
२७. नृनपि ङसिङसोः ।
२८. टो णा
२९. श्लुगनपि सो
३०. मङ्लुगसम्बुद्धेर्नपः
३१. श्नि शि शिङ् जश्शस् ॥ ८७ ॥
३२. शो शु स्त्रिया तु।
३३. आदीतः सोश्च
३४. ङसेः श शा शि शे
३५. टाङिङसाम् ।

३६. नात' शा
३७. पुंसोऽजातेर्डी वा
३८. प्रत्यये
३९. हरिद्राच्छाये ॥ ८८ ॥
४०. किंयत्तदोऽस्वमामि
४१. स्वसृगाङ्गुल्
४२. डोरलुकौ तु सम्बुद्धेः
४३. ऋ । दन्ताङ्गः
४४. नाम्नि डरम्
४५. टापो डे
४६. ह्रस्वर्ल्लोदूत ॥ ८९ ॥
४७. क्विप
४८. उद्दता त्वम्वामभि
४९. आर सुपि
५०. मातुरा अरा
५१ सञ्ज्ञाया । मर
५२. आ सौ वा
५३. राज्ञ
५४. टो णा
५५. जश्शम्ङसिङसां णोश ॥ ९० ॥
५६. णोणाङिष्विद्ना ज.
५७. इणममामा
५८. भिस्भ्यसाम्सुप्स्वीत् ।
५९. ङस्ङसिटां णोणोर्डण्
६०. पुस्याणो राजवच्चान ॥ ९१ ॥
६१. टो वात्मनो णिआ णइआ
६२. सर्वादेर्जसोऽतो डे ।
६३. ङेस्स्थस्सिग्मि।
६४. अनिदमेतदम्तु किंयत्तद स्त्रिया च हिम्
६५. आमां ॥ ९२ ॥ ङेसिम
६६. कितद्भ्या सश
६७. किंयत्तद्भ्यो ङस्
६८. ईत' से । सार्
६९. ङिरिआ डाहे डाला का-ले
७०. म्हा ङसे
७१. किमो र्डासडिणो ॥९३॥
७२. डा तदः
७३. इदमेतत्कियत्तद्भ्यष्टो डिणा
७४. क्वचित्सुपि तद् ण ।
७५. त्तसि च किमो ल्क
७६. इदम इम
७७. पुंसि सुना त्वअ स्त्रिया-मिमिआ ॥ ९४ ॥
७८. अत्सुप्स्सिाहिस्से
७९. टासासि ण
८०. इहेण ङ्यमा
८१. न त्थ ।
८२. क्लीबे स्वमेदमिणामिणमो
८३. कि किम्

८४. तदिदमेतदां से सिं ॥ ९५ ॥ तु ङसामा
८५. एत्तो एत्ताहे ङसिनेत-द्
८६. त्थे ङेल् ।
८७. एतो म्मावदितौ वा
८८. सुनेस इणमो इण
८९. त सो सो ॥ ९६ ॥ ऽक्ली बे तदश्च
९०. सुप्यदसोऽमु
९१. अहद्वा सुना
९२. इआओ म्मौ ।

इति द्वितीयाध्यायस्य द्वितीय पादः ॥

—

१. युष्मत्सुना तुव तु तुम तुह
२. अमा तुमे तुए च
३. जमा भे ॥ ९७ ॥ तुब्भे तुय्हे उय्हे तुब्भ
४. शसा वो च
५. टा भे ते । दे दि तुम तुमइ
६. ङिटाभ्या तुमए तइ त-ए तुमाइ तुमे ॥९८॥
७. तुब्भ तुहिन्तो तुय्ह ङ-सिना
८. तु तुइ ङिम्ङसौ
९. तुव तुम तुह । तुम्भ
१०. भिसा भे तुब्भेहयुब्भेहयु य्हेहि तुय्हेहि॥९९॥
११. उम्होय्ह तुय्ह तुब्भ भ्यासि
१२. तुब्भोब्भोय्ह तइ तुह तु-ह तुम्ह । तुव तुम तुमे तुमाइ तुमो दे ते दि तु इ ए इमा
१३ उम्हाण ॥ १०० ॥ तु-ब्भ तुब्भाण तुमाण तुवाण तुहाण तुब्भ वो भे त्वामा ।
१४. वा ब्भो म्हज्झौ
१५. अस्मत्सुनाऽम्हि हमहअ-मह म्ह्यम्मि ॥१०१
१६. मो भे वअ जमा ।
१७. अम्हे अम्हो अम्ह
१८. णे च शसा ।
१९. म णे ण मि मिम ममम-म्हि अह मम्ह अम्ह अमा ॥ १०२ ॥
२०. मि मइ ममाइ मए मे

डिटा

२१. मम णे मआइ ममए टा।

२२. णे अम्हेह्यम्हाह्यम्हे अम्ह भिसा

२३. मइ मम मह मज्झ ङ-सौ ॥ १०३ ॥

२४. अम्ह मम भ्यसि

२५. अम्हं मज्झं मज्झ मइ मह मह मे च ङसा।

२६. अम्हे अम्हो अम्हाण ममाण महाण मज्झाण ॥ १०४ ॥ मज्झाम्हाम्ह णे णो आमा।

२७ अम्म मम मज्झ मह ङिपि

२८. चतुरो। जश्शम्भ्या चउरो चत्तारो चत्तारि

२९. तिण्णि त्रे ॥ १०५ ॥

३०. दोण्णि दुवे वेण्णि द्वे.

३१. दो वे टादौ च

३२. ति त्रे

३३. ण्ह। ण्ह संख्याया आमोऽविंशतिगे

३४. द्विवचनस्य बहुवचनम् ॥ १०६ ॥

३५. ङसो ङम

३६. तादर्थ्ये ङेम्नु

३७. वधाड्डाइ च

३८. क्वचिदमादे ।

३९. अगटामो ङिप्

४०. इमिमष्टाम् च

४१. ङिपोऽम्

४२. लुक्चङोर्यस्य ॥ १०७ ॥

इति द्वितीयाध्यायस्य तृतीय पाद ॥

---

१ लटस्तिप्ताविजच्

२. मिप्थास्से सि

३. मिर्मिबिटौ

४. झिझौ। न्ति न्ते इरे

५. थ ध्वामित्थाहचौ

६. मो म मु मस्महिङ्॥१०८

७. अत एवंचसे

८. त्वम्तेर्म्ह म्हो म्हि ममोमिना

९. मिना ल्मि

१०. तिडाऽस्थि।

११. णिजदेदावावे

१२. गुर्वादिरविर्वा

१३. भ्रमेराड ॥ १०९ ॥

१४. लुगाविल्भावकर्मक्ते
१५. अदेल्लुक्यात्स्वारत.
१६. तु मौ ।
१७. मोममुष्विच्च
१८. क्ते
१९. एच्च क्त्वातुम्तव्यभवि-
ष्यति ॥ ११० ॥
२०. वा लड्लोट्छतृषु
२१. ज्जाज्जे
२२. भूतार्थस्य सी हीअ । ही
२३. हल ईअ
२४. अहस्यासी तेनास्ते
२५. भविष्यति हिरादि ॥
१११ ॥
२६. हास्सा मिमोमुमे वा
२७. हिस्सा हित्था मुमोमस्य ।
२८. डच्छ दशिगम इजादौ हि-
लुक्च वा
२९. भिदिविदिच्छिदो डेच्छ
॥ ११२ ॥
३०. डोच्छ वचिमुचिरुदि-
श्रुभुजः
३१. डम् मेश्छात्ततः
३२. कृदो ह
३३. सं
३४. त्वि । ज्जाल्लिङः
३५. एकस्मिन् प्रथमादर्वि
ध्यादिषु दुसुमु
३६. बहौ न्तुहमो ॥ ११३ ॥
३७. सोस्तु हि
३८. लुगिज्जहीज्जस्विज्जऽतः
३९. लड्लृटोश्च जर् जार्
४०. मध्य । चाजन्तात्
४१. माणन्तौल् च लृङ
४२. शतृशानचः
४३. स्त्रियामी च ॥ ११४ ॥
४४. घेत्तम्तव्यक्त्वासु ग्रहि
४५. अन्त्यस्य वचिमुचिरुदि-
भुजा डोत् ।
४६. ता दटो दश
४७. आ भूतभविष्यति च कृञः
४८. नमोद्विजरुदां व ॥
११५ ॥
४९. चर्न्तमदव्रजाम्
५०. छर्गमिष्यमासाम्
५१. रुधो न्धम्भौ ।
५२. युधबुधगृधक्रुधसिधमु-
हां च ज्झ
५३. जर्स्विदाम्
५४. छिदिभिदो न्दः ॥ ११६ ॥
५५. ढ कथिवर्धाम्
५६. वेष्टः
५७. समुदो लर्
५८. खादधावि लुक्

५९. र सृजि
६०. ड । सदपाति
६१. मील प्रादेर्द्दे तु
६२. चलस्फुटि
६३. शकग
६४. उवर्णस्याव ॥ ११७ ॥
६५. योरेड
६६. अर उ
६७. अगि वृषाम्
६८. रुषगेऽचो दि.
६९. हलोऽक्
७०. त्वनत
७१. अचोऽचाम्
७२. णो।(?)। हश्च चिजिपूश्रु-
धूम्तुहुलूभ्य.
७३. वर्भावकर्मणि तु यग्लु-
क्च ॥ ११८ ॥
७४. मर्च
७५. अन्त्यम्य हनखनोः
७६. दुहलिहवहरुधा भरन
उच्च
७७. दहे । झर्
७८. बन्धो न्ध
७९. रुध उपसमनो
८०. द्वे गमिगे
८१. ईर स्त्कृतॄञाम्॥११९॥
८२. अर्जेर्विढप्प
८३. आरभ आढप्पः
८४. णव्वणज्जौ ज्ञः ।
८५. सिप्प सिचस्निहोः
८६. वाहिप्पो व्याहु.
८७. ग्रहेर्घेप्प ॥ १२० ॥
८८. छिप्प. स्पृशते.
८९. दीसल् दृशे
९०. वचेर्बुच्च.
९१. ईअइज्जौ यक् ।
९२. स्पृहदूञो सिहदूमौ
णिचो
९३. निवृपतोर्णिहोडो वा ॥
१२१ ॥
९४ धवलोद्धटोर्दुमोग्गौ
९५. भ्रामवेष्ट्योस्तालिअटप
रिवालौ ।
९६. गवो रञ्जयते
९७. तुलिडोल्योरोहामर-
खोलौ ॥ १२२ ॥
९८. आसघ सभावे.
९९. अर्पेरल्लिवपणामचच्चु-
प्पा. ।
१००. गुलुगुञ्छोत्थघोव्वेल्लोलो-
ला उन्नमेः
१०१. प्रकाशेर्णुव्व ॥१२३॥
१०२. णिहुव कमे
१०३. नशेर्विप्पगालणासवप-

लावहारवविउडा. ।
१०४. वल आरोप
१०५ विरिचेगेल्लुडोल्लुडप-
ल्हत्था ॥ १२४ ॥
१०६ कम्पविच्छोल
१०७ रोमन्थेरोग्गालवग्गोलौ ।
१०८. प्रावेर्गोचालपठ्वालौ
१०९. गिशेर्गमिालमेलवौ ॥
१२५ ॥
११० छदेर्णूमणुमौबालढक्क-
पब्बालसण्णुमा' ।
१११. अवुक्कबोक्को विज्ञापे
११२. परिवाडो घटे
११३. दर्शे ॥ १२६ ॥ दाव-
दक्खवदसा'
११४. प्रमादे ... ाडवौ ।
११५. यापेर्जव
११६. विकोशे पक्खोड
११७. गुठ उद्धूले ॥१२७॥
११८. लड आहोडविहाडा
११९. ह्लादेरचअच्छाणचस्य ।
१२०. निर्माणिम्मवणिम्माणा
१२१. आलीडोजल्लि
१२२. क्रिय किण. ॥ १२८ ॥
१२३. कर्च वे'
१२४. स्त्य' समः खा
१२५. ध्मो धुमोद.
१२६. स्थष्ठकुक्कुरौ ।
१२७. णिरप्पथक्कठाचिठ्ठा'
१२८. विस्मु पम्हुसवीसरौ ॥
१२९ ॥
१२९. क्रुपो णिजवह.
१३०. जाणमुणौ ज्ञ
१३१. धो दह श्रद ।
१३२. स्पृशिशाहिछवालुखफरिस-
फासफसालिहच्छि
हान् ॥ १३० ॥
१३३ फक्कस्थक्क'
१३४. श्लाघ सलाह
१३५ थिप्पस्तृप
१३६. मियो भार्भाहौ ।
१३७. भुजिरण्ह भुजकम्मसमा-
णचमढचड्डुजमजि-
मान् ॥ १३१ ॥
१३८ जृम्भोऽवेर्जम्भा
१३९. जुञ्जजुज्जजुप्पा युजे
१४०. जनो जाजम्मौ ।
१४१ उन्थल्ल उच्चले
१४२ घूर्णघुम्मपहल्लघोलघु
ला ॥ १३२ ॥
१४३. लिम्पो लिप
१४४. शदेर्झडपक्खोडौ
१४५. ने' सदेर्मज्ज. ।
१४६. पुच्छ. प्रच्छेः

१४७. गण्ठो ग्रन्थे·
१४८. तुवरजअडौ त्वरे
१४९. अतिडि तुर·॥१३३॥
१५० तूर· शतृतिडि
१५१. पर्यस्पलट्टपलोट्टपल्ह-
थान् ।
१५२. मृद्गातेर्मलपरिहट्टखड्ड-
पण्णाडचड्डमड्डमढा ॥
१३४ ॥
१५३ दशिरोअक्खाणिअच्छा-
वअच्छचज्जावअ-
ज्झपुलअपुलोअ ।
देक्खावअक्खपे-
च्छावआसपासाणि-
असच्चवावक्खान् ॥
१३५ ॥
१५४. झरपज्झरपच्चडखिर-
णिड्डुअणिव्व-
ला· । क्षरे·
१५५. काशेरवाद्रास·
१५६. न्यसेर्णिमणुमो
१५७. ग्रहे ॥ १३६ ॥ णिरुवा-
रगेण्हवलहरपगा-
हिपच्चुआ ।

इति द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थ पाद ॥ समाप्तश्चाध्यायः ॥

---

१. हेहुवहवा भुवेस्तु
२ पृथक्स्पष्टे णिव्वड
३. प्रभौ हुप्प ॥ १३७ ॥
४. हु क्ते
५. हुराचेति
६. आघ्राक्षिम्नामाटग्घणि-
ज्झराब्भुत्ता ।
७. ग वेलिय
८. निना ल्हिक्कणिलुक्कणि-
लीअलिक्कलुक्कणिरि-
ग्घा ॥ १३८ ॥
९. सार· ग्रहु·
१० प्रसुरुवेल्लपयल्लौ
११ महमहो गन्थे ।
१२ झरझरसुमरविम्हरभर-
भललढपअरपम्हुहा
स्मरते ॥ १३९ ॥
१३ व्याप्रेराअड्ड
१४ निस्सुर्णीहरणीलधाड-
वरहाडा ।
१५ जागुर्जग्ग
१६. पट्टघुट्टडल्लपिज्जाः पिबे.
१७ धुवो ॥ १४० ॥ धूञः
१८. हण· श्रृणोतेः

१९. म्लै वापव्वायौ
२०. कूज कुणः ।
२१. काणेक्षिते णिआरः
२२. निष्टम्भे णिट्टुह
२३. श्रमे वावफ ॥ १४१ ॥
२४. सदाणोऽवष्टम्भे
२५. णिव्वोलो मन्युनौष्ठमालिन्ये ।
२६. गुललश्चटौ
२७. पयल्लो लम्बनशैथिल्ययो
२८. क्षुरे कम्म ॥ १४२ ॥
२९. णीलुछो निष्पाताच्छोटे
३०. साहट्टसाहरौ सवु ।
३१. ओर्हारोंघौ निद्र
३२. उद्द ओरुम्मावसुआ
३३. रुवो ॥१४३॥ रुंजरुटौ
३४. कोकपोक्कौ व्याहु
३५. सण्णाम आदृङ ।
३६. ओहौसरावतरेस्तु
३७. शकेस्तरतीरिपारचयाः ॥ १४४ ॥
३८. सोल्लपउलौ पचे.
३९. वेअड खचे
४०. णिव्वलो मुचेर्दु खे ।
४१. अवहेडमेल्लणिल्लुछोस्सिक्कधँसाडरेअवच्छड्डा ॥ १४५ ॥
४२. सिचसिपौ सिचेः
४३. रचेर्विडविड्डावहोग्गहा ।
४४. केलाअसारवसमारोवहत्था. समारचे. ॥ १४६ ॥
४५. मम्जेराउड्डुणिउड्डुबुड्डुखुप्पा
४६. अनुव्रजे । पडिअग्ग
४७. वञ्चेर्वेहववेलवजूरवोम्मच्छा ॥ १४७ ॥
४८. रोसाणोग्घुसलुहलुछपुछपुमपुसफुसहुला मार्ष्टे ।
४९. भञ्जेर्वेमअमुसुमूरमूरपविरजसूरसूडकरज ॥ १४८ ॥ णीरजविग
५०. गर्जेर्वुक्क
५१. ढिक्को वृषे
५२. तिजेरोसुक्क ।
५३. आरोलवमालौ पुञ्जे
५४. कम्मवमुपभुजि
५५. विढवमार्जि ॥ १४९ ॥
५६. लज्जेर्जीह
५७. राजेस्सहरेहच्छज्जरीराग्घा ।

५८. घटेर्गढ

५९. समो गलः

६०. हासेन स्फुटतेर्मुर ॥ १५० ॥

६१. मण्डेश्चिविडिक्करोड-चिचचिचिचिल्लचि-चया ।

६२. तुडिरुल्लुक्कणिलुक्को-ल्लरोक्खुडलुक्क-तोडखुट्टखुडान् ॥ १५१ ॥

६३. घुमलविरोलौ मन्थे

६४. ढसोत्थघौ वितृतिरु-ध्यो ।

६५. णीहर आक्रन्दे

६६. ओअदोद्दालौ च्छिदेग-ह ॥ १५२ ॥

६७. णिल्लूरल्लरणिव्वरणिच्छ-ल्लदुद्दावणिज्झोडा ।

६८. अट्ट कथ

६९. कथेर्वज्जरपज्जरसंघसी-ससाहचव ॥१५३॥ जंपपिसुणबोल्लो-प्पाला

७०. दुःखे णिव्वर

७१. निषेधेर्हक्क ।

७२. जूरः क्रुधे.

७३. विसूरश्च खिदेः

७४. तङ्कवविरल्लतड ॥१५४॥ तङ्डास्तनेः

७५. निर पद्यतेर्वलः

७६. सन्तपां झखः ।

७७. ओअग्गसमाणौ व्यापि-समाप्यो.

७८. णीरवो बुभुक्षाक्षिप्यो ॥ १५५ ॥

७९. क्षिपिरड्डक्खपरीहुलघ-त्तच्छुहपेल्लणोल्लसो-ल्लगलत्थान् ।

८०. उत्क्षिपिरुत्थघोस्सिक्क-हक्खुवाल्लत्थगुलुगु-छ ॥ १५६ ॥ उ-ब्भुत्तान्

८१ वेपेरायवायज्झौ

८२. विरणडो गुपे ।

८३. पच्चारवेलव उपालभे

८४. ग्वउरपड्डुहौ ॥ १५७ ॥ क्षुभे.

८५. प्रदीपेम्सधुक्काब्भुत्तने-अवसंदुमा ।

८६. अल्लिअ उपसर्पे

८७. कमवसलिसलोट्टा स्वपे

८८. वडवडो विलपे ॥ १५८ ॥

८९. रभिराडो रम्भढवौ
९० भाराक्रान्ते नमेणिसुद्द ।
९१. उब्भाववेल्लणीसरकोट्टु-
मसखुड्डुखेड्डुमोट्टा-
अ ॥ १५९ ॥ कि-
लिकिच रमे
९२ पडिसा परिसाम शमे
९३. लुभे सभाव ।
९४. आक्रमिरोहावोत्थार-
च्छुन्दान्
९५. विश्रमेर्णिव्वा ॥ १६० ॥
९६. दुहुलुहुमढढलभमाड-
भुमभम्मड । तलअ-
टरुटगुमटिरिटि-
ल्लपरीपर ॥१६१॥
फुमचक्कम्मभमडफुस-
ञ्जपदुमा श्रमे ।
९७ र्गामिरणुवज्ज अवज्जस-
अक्कुसउक्कुसअ-
इच्छअई ॥ १६२ ॥
अवहरअवमेहपदअ-
परिअलपरिअल्लवो-
लणिरिणास । पच-
ड्डुर्णाणणिम्महपच्छे-
दणीलुकरभणीणि-
वहान् ॥ १६३ ॥
९८. प्रत्यागमागमाभ्यागमा-
पलोट्टाहिपच्चुओ-
म्मच्छा ।
९९. रिअरिग्गौ प्रविशे
१००. सङ्गमोऽब्भिड
१०१. थिप्पणिट्टुहौ विग-
ले ॥ १६४ ॥
१०२. णिवहणिरिणासणिरि-
णज्जरोंचचड्डा पिषे
१०३. वलेर्वफ ।
१०४. भ्रशे फिडफिट्टचुक-
भुल्लफुट्टफुडा
१०५ भषे ॥ १६५ ॥ भुक्क
१०६ पूरेग्घवाग्घाडाहिर-
मागुमोद्धुमा ।
१०७. आहाहिलववच्चाहिलख-
महमिहविलुपव-
फा काङ्क्षे ॥
१६६ ॥
१०८ नशिरवहरावसेहणिवह-
पडिसासेहणिरिणा
सान् ।
१०९. माअड्डाणच्छकड्डाचाय-
छाडछा कृषे
११० असा ॥ १६७ ॥ व-
क्खोड
१११. उल्लसेरूसलोसुम्भारो-
अणिल्लरा । गजु-

ल्लपुलआआः
११२. सन्दिशोऽप्पाह
११३. ग्रसेर्घिस ॥ १६८ ॥
११४. भासेर्भिस
११५. प्रतीक्षेर्विहीरविरमाल-
सामया.
११६. स्रसे । ल्हंसडिभौ
११७. म्रक्षेश्चोप्पड.
११८. विमट्टो दले
११९. त्रमेर्वज्जडरौ ॥ १६९ ॥
१२०. वोज्जो वीजेश्च
१२१. गवेषेर्घत्तगमेसढुढुल्ल ।
ढढोला.
१२२. तक्षेश्चच्छरपरफा
१२३. हसेर्गुंज ॥ १७० ॥
१२४. दहिरहिऊलालुंखौ
१२५. विकसेः कोआसवोसट्टौ ।
१२६. श्लिषोऽवआससामग्गप-
रिअता
१२७. जुगुप्सते ॥ १७१ ॥
दुगुच्छझुणदुगुञ्छा
१२८. वलग्गचडमारुहे ।
१२९. भुल्लो लक्ष्यात् स्खले.
१३०. गाहोऽवाद्गाह
१३१. गुम्मगुम्मडौ ॥ १७२ ॥
मुहे
१३२. अप्फुण्णगाः क्तेन
१३३. धातवोऽर्थान्तरेप्वपि ।

इति तृतीयाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

१. दम्तस्य शौरसेन्यामस्वा
वचोऽस्तो.
२. अथ कथित्
३. तावति स्वो ॥१७३॥ र्वा
४. थो ध
५. इहहचोर्हस्य
६. भुवो भ
७. अन्तादिदति मो ण
८. र्यो य्य ।
९. पूर्वस्य पुरव
१०. इअदूणौ क्त्व
११. कृगमो डदुअ
१२. इदानीमो ॥ १७४ ॥
ल्दाणि
१३. तस्मात्ता
१४. ण नन्वर्थे ।
१५. अम्हहे हर्षे ।
१६. हीही वैदूषके
१७. हीमाणहे निर्वेदविस्म-
ये ॥ १७५ ॥

१८. एवार्थे य्येव्व
१९. हञ्जे चेत्याह्वाने
२०. अतो ङसेर्दुदोश् ।
२१. आत्सौ वाऽऽमन्त्र्य इनो नः
२२. मः
२३. भवताम्
२४. भष्यिति स्सि·
२५. इजेचो ॥ १७६ ॥ र्दट्
२६. शेष प्राकृतवत्
२७. मागध्या शौरसेनीवत् ।
२८. त्वाड्डाहो ङस·
२९. आमो ङित्
३०. सौ पुस्येलत·
३१. हगेऽहंवयमो· ॥ १७७ ॥
३२. छोऽनादौ श्च
३३. क्षः ्कः
३४. स्क· प्रेक्ष्याचाक्षि
३५. सः सषो संयोगे।ऽग्रीष्मे
३६. सो· श्लौ
३७. न्यण्यज्ञञां ञर्
३८. ञो व्रजेः
३९. जयचां य· ॥ १७८ ॥
४०. ष्टट्टौ स्टम्
४१· स्थर्थो स्तम्
४२. चिष्टस्तिष्ठस्य
४३. नो नणो· पैशाच्याम् ।
४४. न्यण्यज्ञां ञर्
४५. राज्ञो ज्ञो वा चिञ्
४६. तल् तदो
४७. शषो· सः
४८. लो ळः ॥ १७९ ॥
४९. दुस्तिर्यादृशगे
५०. र्यस्नष्टा रिअसिनसटा· काचित्
५१. टोस्तु तु
५२. य· । पो हृदये
५३. टा नेन तादिदमो·
५४. नाए स्त्रियाम्
५५. ङसेस्तोतुशत ॥ १८० ॥
५६ तडिजेच·
५७. एय्य एव भविष्यति।
५८. इय्यो यक
५९. कृञो डीर
६०. क्त्वा । तूनम्
६१. ष्ट्वा ट्ठूनत्थूनौ
६२. शेष शौरसेनीवत् ॥ १८१ ॥
६३. न प्रायोलुक्कादिच्छल्-षट्छम्यन्तसूत्रोक्तम्।
६४. गो लस्तु चूलिकापैशा-च्याम्
६५. गजडदबघझढधभा ॥

१८२ ॥ कचटतप- खच्छठथफाल्

६६. अन्येषामादियुजि न

६७. शेषं प्राग्वत् ।

इति तृतीयाध्यायस्य द्वितीयः पाद. ॥

---

१. प्रायोऽपभ्रंशेऽचोऽच्

२. अचोऽस्तवोऽखौ क-खतथपफा ॥१८३॥ गघदधबभान्

३ तु मो ड्वम्

४. म्हो म्भम्

५. रो लुकमध·

६. क्वचिदभृतोऽपि ।

७. विपदापत्सम्पदिदइ

८. कथतथायथि डिहडिध-डिमडेमाः स्था ॥ १८४ ॥ दे.

९. दादेर्डेहो यादृक्तादृकीदृ गीदृशाम्

१०. डइसोऽताम् ।

११. यावत्तावत्युम्महिम्मा वादे.

१२. डेत्तुलडेवडा ॥ १८५ ॥ वियत्कियति च व्यादेर्वलुपः

१३. डेत्तहे त्रलः ।

१४. यत्तदो डत्तु

१५. कुत्रात्रे च डेत्थु

१६. त्वतलौ प्पणम् ॥१८६॥

१७. तव्यस्य इएव्वउएव्वउएव्वाः

१८. क्त्व इ इउ इवि अवि ।

१९. एप्प्येप्पिण्वेव्येविणु

२०. तुम एवमणाणहमणहि च

२१. गमे ॥ १८७ ॥ म्वेप्पिण्वेप्प्योरेलुक्

२२. तृनोऽणअल्

२३. छस्य युष्मदादेर्डारम् ।

२४. जणि जणु न नउ नावइ नाइ इवार्थे

२५. तणेण रेसि रेसि ॥१८८ केहि तेहि तादर्थ्ये

२६. स्वार्थे डु· पुनर्विनाध्रुवम. ।

२७. डेंडाववश्यमः

२८. परमेकशसोर्ड डि

२९. अडडडुल्लाः ॥ १८९ ॥ स्वार्थिककलुक्च

३०. तद्योगजाश्च

३१ डीत स्त्रियाम्
३२ अदन्ताड्डा ।
३३. इदतोऽति
३४. इदानीमिम्वहि
३५. एव जि
३६. एवमेम
३७. नहि नाहि ॥ १९० ॥
३८. प्रत्युत पच्चलिउ।
३९. एवमेव एमइ
४० मम समाणु
४१. किल किर ।
४२. पगिमप्राइमप्राउप्राइव-
प्रायश
४३ दिवा ॥ १९१ ॥ दिवे
४४ सह सहु
४५ मा मम्
४६ कुत कउ कह निहु ।
४७. अथवा मनागहवइ मणाउं
४८ इतसेत्तहे
४९. पश्चात ॥ १९२ ॥
पच्छइ
५०. ततस्तदा तो
५१. त्वनुसाहावन्यथा सर्वो ।
५२. कि काइकवणौ
५३. वुन्नविच्चवुत्ता विषण्ण-
वर्त्मोक्ता ॥१९३॥
५४. अत्वु परम्परस्य
५५ अन्यादृशम्यान्नाटसाव-
ग । इसौ
५६ वहिलगा शीघ्रादीनाम
५७ हुहुरुघुग्घगा ॥ १९४ ॥
शब्दचेष्टानुकृत्यो
५८. अनर्थका घइमादय ।

इति तृतीयाध्यायस्य तृतीय. पाद ॥

१. दिहो सुपि
२ स्वम्यन उन
३. ओ सो पुसि तु।
४. ए भिसि ॥ १९५ ॥
५ टि
६. डिनेच्च
७. डसहेंहू
८ भ्यसो हु
९. सुन्मुलो डस ।
१०. आमो ह
११ टो णानुस्वारौ
१२ ए चेदुत
१३ हि हे डिडसे
१४. हु ॥ १९६ ॥ भ्यस

१५. आमो ह च
१६. ङमो लुक्
१७. सुमसो
१८. हो जसामन्त्र्ये ।
१९. हि भिस्सुपो
२०. स्त्रिया डे
२१ ङस्ङस्योर्हे
२२ हुमामभ्यम
२३. उदोतौ ज ॥ १९७ ॥ इशस
२४ इ नपि
२५ कान्तस्यात उ स्वमो
२६ सर्वगाडुडि हि
२७. ङासि हाम् ।
२८ तु किसो डिहे
२९ ङमम्सुम यत्तत्किम्भ्य
३० स्त्रिया डहे
३१ यत्तत् ॥ १९८ ॥ ध्रु त्र स्वमो
३२ इदम इमु नपुंसके।
३३. एतदेह एहो एहु । स्त्री-नृनपि
३४. जश्शसोरेइ
३५. ओइ अदस ।
३६ इदम आअ ॥ १९९॥
३७. सो युष्मदस्तुहु
३८. तुम्हे तुम्हइ जश्शसो
३९. भिसा तुम्हेहि ।
४० ङयम्टा पई तइ
४१. तुज्झतुध्रतउ ङासिङसा
४२ सुपा तुम्हासु ॥ २०० ॥
४३. तुम्हहमाम्भ्यस्भ्याम्
४४. अस्मदोऽम्हहम्
४५. सौ हउ
४६. मइ ङयम्टा ।
४७. ङम्ङासिसा महु मज्झ
४८. अम्हइमम्हे जश्शमो
४९. भिसाऽम्हेहि ॥ २०१ ॥
५०. सुपाऽम्हासु
५१. लटो हि वा झङ्यो
५२ हिर्थाम्सिपो
५३ हु थ । स्वमो
५४ उ मिविटो
५५ हु [illegible]
५६ उदेकत्स्वके ॥ २०२ ॥
५७ स्यन्य सो लटि
५८ पर्याप्तौ भुवो हुच
५९ व्रजेर्वुञ ।
६० दृशो प्रुव
६१ क्रिय कीसु
६२. ग्रस्यगृण्हो हशिग्रहो. ॥ २०३ ॥
६३. तक्षाद्याच्छोलादीन्
६४. हान्रोच्चारल्लाचरम्

६५. बिन्दो । रन्ते
६६. हल्स्थैड·
६७. लिङ्गमतन्त्रम्
६८. शौरसेनीवत् ॥ २०४ ॥
६९. तद्व्यत्ययश्च
७०. शेष सस्कृतवत्
७१. झाडगास्तु देश्या· सि-
द्धाः ।

इति तृतीयाध्यायस्य चतुर्थ· पाद· ॥ **समाप्तश्चाध्यायः** ॥

ग्रन्थश्च परिसमाप्तः ॥

ॐ नमः सिद्धेभ्यः ।

अथ प्रणम्य सर्वज्ञं विद्यानन्द्यास्पदप्रदम् ।
पूज्यपादं प्रवक्ष्यामि प्राकृतव्याकृतिं सताम् ॥

१ तदार्षे च बहुलम्
२ गुरु लघु परस्परं समासे
३ सन्धिर्वा द्वयोः
४ नाख्येयुवर्णस्य
५ अच्येदोतोः
६ लुप्तव्यञ्जने च
७ त्यादेश्च
८ लुक्च
९ अश्रदुदन्त्यव्यञ्जनस्य
१० वा निर्दुरोः
११ नाच्यन्तश्च
१२ अविद्युद्यदास्त्रियाम्
१३ रा रः
१४ क्षुधो हा
१५ भिषगादेरः
१६ प्रावृड्दिशोः सः
१७ वाऽऽयुरप्सरसोः
१८ ह. ककुभ
१९ वा धनुष
२० मो बिन्दु.
२१ स्वरे वा मश्च
२२ वर्गान्तस्य च
२३ स्यादिक्त्वोर्णस्नोन्तो वा
२४ लुग्विंशत्यादेः
२५ वा सिंहादेः
२६ शरत्तरणिप्रावृट्पुंसि
२७ अनभ शिरोदामस्त्वन्तस्
२८ कुलाद्यक्ष्यर्था वा
२९ वृक्षदेवगुणबिन्दुकररुहम-ण्डलाग्रखड्गादयः षण्ढे
३० स्त्रियामिमन्विधिनिधिर-श्मिबल्यञ्जलिकुक्षिप्रश्न-चौरिकाक्षिपृष्ठादयश्च
३१ आह्वाह्नोः
३२ डो विसर्गस्यातः
३३ निरो माल्ये वा
३४ प्रतिः परिस्थे
३५ लुक्त्यदाद्यव्ययात्तत्स्वर-स्यादेः
३६ पदाद्वाऽपेः
३७ द्वितश्च स्वरादितेः
३८ दीर्घश्च शषसां लुसव्येश्च-षसाम्
३९ प्रसिद्ध्याद्यस्य वा

४० हो दक्षिणे
४१ मृदङ्गव्यलीकमरिचकृपण-व्यजनवेतसेषत्स्वप्नादाविश्च
४२ वा ललाटाङ्गार पक्वे षु
४३ द्वितीयस्य कतममध्यमयोः
४४ सप्तपर्णे वा
४५ अङ्गर्मयष्टि वा
४६ हरेत्वी वा
४७ उर्ध्वनिविष्वचोः
४८ खण्डितचण्डयोर्वा णा
४९ प्थो· प्रथमे
५० कृतज्ञादिज्ञो णे
५१ अत्रकन्दुकसौन्दर्यादावेत्
५२ वोत्कराश्चर्यपर्यन्तवल्लीषु
५३ चो ब्रह्मचर्ये
५४ अन्तरि तः
५५ पद्मयो
५६ उत्खपो वा
५७ नपुनराइरा वा
५८ लुग्वाऽरण्यालाब्वोः
५९ चाट्वाद्यव्ययेष्वादद्वा
६० घञा
६१ महाराष्ट्रे
६२ कांस्या[दा]वनुस्वारे
६३ मः श्यामाके
६४ कूर्पासादावि वा
६५ अच आचार्ये
६६ खल्वाटस्त्यानयोरी
६७ उ स्तावकसास्नयोर्वाऽऽसारे
६८ श्वश्र्वामार्यायां यः
६९ ए वा द्वारेषु
७० र्मो· पारावतमात्रटोः
७१ आर्द्रे वोदोत्
७२ पङ्क्त्याल्यामोत्
७३ लघुयोगे
७४ इरेर्वा
७५ प्रतिश्रुद्विभीतकपृथिवीपथिमूषिकेष्व.
७६ हरिद्रेङ्गुदाशिथिलेषु वा
७७ वाक्यादावितौ तः
७८ तिना विंशतावींस्त्रिंशत्सिंहजिह्वासु
७९ निरो[र]लुकि
८० प्रवासीक्षुद्विनावुत्
८१ वा युधिष्ठिरे
८२ कुब्जश्च द्विधा
८३ वा ना निर्झरे
८४ हरीतक्किकश्मीरयोरदात्
८५ इर्गभीरादिषु
८६ विहीनहीनयोरूरु वा जीर्णे
८७ हे तीर्थे
८८ विभीतकेदृशापीडपीयूषकीदृशेष्वे

८९ पीठनीडयोर्वा
९० अगुर्वादावुरः
९१ उपरौ वा
९२ गुरुके च
९३ भ्रुकुटिपुरुषयोरिः प्रथम-
द्वितीययोः
९४ क्षुते त्वी
९५ ऊर्वा मुसलसुभगयोः
९६ छत्सयोरनुत्सन्नोत्साहयोः
९७ डुरो लुंकि वा
९८ ओर्योगे
९९ ह्रस्वोऽपि वा कुतूहले
१०० सूक्ष्मेऽदूर्वा
१०१ लश्च द्विर्दुकूले
१०२ ईरुद्व्यूढे
१०३ उर्मधूके
१०४ वातूलकण्डूयभ्रूहनुमत्सु
१०५ नूपुरेऽयि
१०६ गुडूचीकूष्माण्डीकूर्परतू-
णीरताम्बूलस्थूलमूल्येष्वो
१०७ वा तूणास्थूणयोः
१०८ ऋ रः
१०९ मृदुत्वमृदुककृशास्वा वा
११० ऋष्यादेरिः
१११ वा पृष्ठेऽनुत्तरे
११२ घृष्टशृङ्गमसृणमृगाङ्कमृ-
त्युषु वा
११३ ऋजुषु
११४ बृन्दारकनिवृत्तयोर्वा
११५ वा वेन वृषभे
११६ अन्त्यस्याप्रधानस्य
११७ मातुरिश्च
११८ ओ मृषा वा
११९ नप्तृकमृदङ्गपृथग्वृष्टवृष्टिषु
१२० बृहस्पतौ वा
१२१ वृन्ते त्विरेरोः
१२२ रिरव्यञ्जनस्य
१२३ ऋषिऋषभऋजुऋतुऋ-
णेषु वा
१२४ क्लिप्टक्शब्दशः
१२५ दृप्तादृतयोरारिर्ढिः
१२६ क्लृप्तक्लृन्नयोरिलिर्लिः
१२७ केसरदेवरचपेटावेदना-
स्वारिर्वा
१२८ स्तनयू
१२९ एरे
१३० इ शनैश्चरसैन्धवयोः
१३१ अइश्च वा सैन्ये
१३२ स्वैरादावइः
१३३ वा वैश्रवणेषु
१३४ एश्च दैवे
१३५ उच्चैर्नीचैरअः
१३६ धैर्ये त्वी
१३७ शिरोवेदनासरोरुहमनोह-

रान्योन्यातोद्यप्रकोष्ठेषु
वा क्तो वश्च
१३८ सोच्छ्वास ऊ
१३९ आअ अउ गवि
१४० औरो
१४१ दौवारिकादावुः
१४२ वा कौक्षेयके
१४३ सौरादौ चाउः
१४४ आश्च गौरवे
१४५ आवो नावि
१४६ त्रयोदशादावाचो हला
१४७ विचकिलायस्कारस्थविरेषु
१४८ कदले वा कर्णिकारे त्वितः
१४९ बदरपूगफलनवफलिका-
नवमालिकापूतरेष्वो
१५० चतुर्दशादिदशसु वा
१५१ उतापावेषु स्तुपे
१५२ निषण्ण उमः
१५३ आवङ्क्ष् प्रावरणे
१५४ अनादेरयुतस्य स्वरात्
१५५ कगचजतदपयवानां प्रा-
येण लुक्
१५६ कामुकातिमुक्तकचामुण्डा-
यमुनास्वनुनासिकश्च मु.
१५७ न पोऽवर्णात्
१५८ यश्रुतिरवर्णौ
१५९ कीलकर्परकुब्जेष्वपुष्पे-
खकस्य
१६० मदकलमरकतयोर्गेयादेः
कन्दुके तु
१६१ किरात[चो] हभौ वा सौं-
करे
१६२ चिकुरस्फटिकनिकषे हो
मश्चन्द्रिकायाम्
१६३ हः खघथधभ. पृथग्वा घः
१६४ शृङ्खलपुन्नागभागिनीषु
खगोः कमौ
१६५ ऊत्वे वः सुभगदुर्भगयो-
र्लश्छागे
१६६ जटिलपिशाचखचितेषु
जचोर्झलसा वा
१६७ टठौ डढौ
१६८ ढः कैटभशकटसटासु
१६९ ल· स्फटिके
१७० पाटिचपेटयोर्वा
१७१ लाङ्काठे
१७२ ह· पिठरे वा डश्च
१७३ डस्य ल·
१७४ णो लो वेणौ तश्चच्छौ
तुच्छे वा
१७५ तस्रसरतूबरतगरेषु टः
१७६ डः प्रत्यादिषु
१७७ इद्वेतसे
१७८ णोऽतिमुक्त गर्भिते च

१७९ सदेर्णो रुदिते
१८० र सप्तत्या[म्]
१८१ लोऽतसीसातवाहनयोः
१८२ वा पलिते
१८३ सले पति वा वः
१८४ हः कातरभरतमातुलिङ्ग-
वितस्तिवसतिषु
१८५ ढस्थस्य प्रथमशिथिलशि-
थिरमेथिषु
१८६ पृथिवीनिशीथयोर्वा
१८७ दस्य वा डः कदनदोहद-
दर्भदम्भदाहदरदण्डदो-
लादग्धदष्टदशनेषु
१८८ धात्वोर्दहदंशोः
१८९ रो गद्गदसङ्ख्ययोः
१९० कदल्या गजपताकायाम्
१९१ लः प्रदीपिदोहदयोः
१९२ वा कदम्बे
१९३ डो दीपौ
१९४ व कदर्थिते
१९५ हः ककुदे
१९६ ढो धो निषधे
१९७ णो नः
१९८ आदौ वा
१९९ वा ण्हलौ नापितनिम्बयो
२०० व पस्य
२०१ फः पनसपरिखापरिघपा-
रिभद्रपाटिपरुषेषु
२०२ वः प्रभूते
२०३ आपीडनीपयोर्वा मः
२०४ रः पापर्द्धौ
२०५ हो भश्च फस्य
२०६ वो बस्य
२०७ भो विसिन्याम्
२०८ यमौ कबन्धे
२०९ भो वः कैटभे
२१० ढो मस्य वा विषमे
२११ वो मन्मथे
२१२ अभिमन्यौ वा
२१३ सो भ्रमरे
२१४ जो यस्यादेः
२१५ तोऽर्थपरे युष्मदि
२१६ लो यष्टौ
२१७ ज्जः कृद्यतीयानीयोत्तरी-
येषु वा
२१८ अकान्त्यां हश्छायायाः
२१९ कतिपये वडाहौ
२२० रो डः किरिभेरयोः
२२१ डा पर्याणे वा
२२२ आद्यस्य णः करवीरे
२२३ जठरनिष्ठुरयुधिष्ठिरशि-
थिरमुखराङ्गारसुकुमार-
सत्कारभ्रमरकातरापद्वा-
रपारिभद्रपरिखापरिघ-

करुणवरुणचरणकिरात-
हरिद्राहरिद्रदारिद्रयद-
रिद्रदरिद्रातिरुग्णेषु लः

२२४ लस्य रः स्थूले

२२५ लाङ्गूललाङ्गललाहलेष्वा-
देर्णः

२२६ णो ललाटे च

२२७ बस्य मः शबरे

२२८ नीवीस्वप्नयोर्वा

२२९ सः शषयोः

२३० ण्हः स्नुषा[यां] वा

२३१ हः पाषाणदशनोः

२३२ सो दिवसे

२३३ बिन्दोरबिन्दोश्च क्वचिद्ध-
स्य घः

२३४ आदेश्छः सप्तपर्णसुधाशा-
बशमीषट्सु

२३५ वा सिरायाम्

२३६ राजकुलदनुजभाजनेषु लु-
ग्वा ज साच

२३७ गकतयोरागतप्राकारव्या-
करणेषु

२३८ यस्य हृदयकालायसकि-
सलयशब्देषु

२३९ मध्यस्य दस्य पादपीठ-
पादपतनोदुम्बरदुर्गादे-
वीषु

२४० वस्यैवमेवदेवकुलप्रावार-
कावटावर्तमानतावद्या-
वज्जीवितेषु

श्रीपूज्यपादसूरिविद्यानन्दी समन्तभद्रगुरुः ।
श्रीमदकलङ्कदेवो जिनदेवो मङ्गलं दिशतु ॥

इत्युभयभाषाकविचक्रवर्ति-व्याकरणकमलमार्तण्ड-तार्किकबुधशिरोमणि
परमागमप्रवीण-सूरिश्रीदेवेन्द्रकीर्तिप्रशिष्य-मुमुक्षुश्रीविद्यानन्द-
प्रियशिष्य-श्रीमूलसङ्घपरमात्मविदुष-सूरिश्रीश्रुतसागरवि
रचिते औदार्यचिन्तारत्ननाम्नि (स्वोपज्ञवृत्तिनि)
प्राकृतव्याकरणे वर्णादेशनिरूपणं नाम
प्रथमोऽध्यायः समाप्तः ॥

———

श्रीकुन्दकुन्दसूरेर्विद्यानन्दीप्रभोश्च पदकञ्जम् ।
नत्वा च पूज्यपादं संयुक्तमतःपरं वक्ष्ये ॥

१ को वा मृदुत्वरुग्णदष्टमुक्तशक्तेषु
२ ख क्षस्य झच्छौ च क्वचित्
३ स्कष्कयोः सञ्ज्ञायाम्
४ वाम्कन्दशुष्कयोः
५ स्फेटिकस्फेटकस्फोटकक्ष्वेटकेषु च
६ स्थाणौ न रुद्रे
७
८ ठथावचलने
९ ग्क्तगुल्कयोर्गङ्गौ वा
१० च क्तिचत्वरयोः
११ अचैत्ये त्यस्य
१२ थस्य च ह प्रत्यूषे च
१३ लक्ष्यतश्चछजझास्त्वथ्वद्वध्वानाम्
१४ चुर्वा श्चेर्वृश्चिके बिन्दुपूर्वः
१५ सदृक्षसादृश्याक्षिक्षतेक्षूक्षलक्ष्मीक्षुरकक्षकौक्षेयकक्षुतक्षारक्षीरकक्षात्र्यक्षक्षुण्णमक्षिकावक्षःक्षेत्रकुक्षिक्षुद्दक्षेषु छः
१६ छ स्थगितेऽपि
१७ क्षमाक्ष्मयोः पृथिव्या छः
१८ महोत्सवक्षणे ऋक्षे तु वा
१९ लघोरनिश्चले प्सत्सश्चथ्यानाम्
२० वोत्सवोत्सुकसामर्थ्येषु
२१ स्पृहायां प्पिश्च
२२ जो र्यय्यद्यानाम्
२३ वा बिन्दुपूर्वश्चाभिमन्यौ
२४ झो ह्यध्यसाध्वसाना वा तु ध्वजे
२५ झंधौ
२६ कदर्थितपत्तनमृत्तिकाप्रवृत्तिवृत्तेषु
२७ मुहूर्तमूर्तमूर्तिकर्तर्युत्कार्तितकार्तिकवार्तिकवर्तिकासवर्तकप्रवर्तकनिवर्तकावर्तकसंवर्तनप्रवर्तननिवर्तनावर्तनवार्ताकीर्तिधूर्तादिवर्जस्य र्तस्य ट.
२८ ण्टो वृन्ते
२९ अस्थिविसंस्थुलयोष्ठः
३० वार्थचतुर्थस्त्यानेषु
३१ इष्टासन्दष्टोष्ट्रवर्जस्य ष्ट-

स्य ठः
३२ डो गर्तमर्दितकपर्दच्छर्दिविच्छर्दिवितर्दिसम्मर्देषु वा गर्दभे
३३ ण्डो भिन्दिपालकन्दरिकयोष्टढौ स्तब्धद्वये
३४ ढो वृद्धवृद्धिविदग्धदग्धेषु
३५ वाऽर्धमूर्धर्द्धिश्रद्धास्वते
३६ णो ज्ञम्नयोर्दत्तपञ्चदशपञ्चाशत्सु वा
३७ वा न्तो मन्यौ
३८ थः स्तम्बसमस्तवर्जस्य स्तस्य न वा स्तवे
३९ टथौ पर्यस्ते
४० उत्साहे त्थो वा
४१ लधावाश्लिष्टे
४२ वा न्धो चिह्ने
४३ पो वाऽऽत्मभस्मनोः
४४ क्मट्मयोः पः क्मस्य च्मश्च
४५ फ स्पष्पयोर्वा बृहस्पतौ न निस्पृहपरम्परनिस्पर्शनेषु
४६ वा श्लेष्मणः ष्मस्य फो भीष्मस्य नित्यम्
४७ बो बिन्दुपूर्व आम्रताम्रयोः
४८ वा भो ह्वस्य वेश्च विह्वले
४९ ऊर्ध्वे वा भः
५० मो न्मस्य वा ग्मस्य
५१ रो र्यस्य सौण्डीर्यसौन्दर्यतूर्यब्रह्मचर्येषु धैर्ये तु वा
५२ आश्चर्यपर्यन्तयोरेतो रः
५३ द्विर्लः सौकुमार्यपर्याणपर्यस्तेषु
५४ पलियङ्कपल्लङ्कौ पल्यङ्कस्य
५५ द्वि सो वा वनस्पतिबृहस्पत्योः
५६ हः कार्षापणबाष्पयो
५७ वा तीर्थदुःखदक्षिणेषु
५८ ष्मा हो ण्डी लो वा कूष्माण्ड्याम्
५९ हो माक्रान्तो ह्मस्मष्मश्मपक्ष्मणाम्
६० णाक्रान्तो हः क्ष्णह्णह्नस्नष्णश्नसूक्ष्माणाम्
६१ कृत्स्नकृष्णविप्रकर्षे कसिणकसणौ
६२ लाक्रान्तो हो ह्लाक्रान्तलस्य
६३ ऊर्ध्वंलुक् ऽकऽपशषसकगटडतदपानाम्
६४ यनमानामधोलुक्
६५ चन्द्रवर्जरवलाना सर्वत्र लुक्

६६ रलुग्वा द्रे

६७ धात्रीतीक्ष्णयोर्वा लुक् रणयोः

६८ दशार्हज्ञयोर्हेञयोर्लुग्मित्य वा

६९ हलुड्मध्याह्ने

७० श्मशानश्मश्रुणोर्लुगादेः

७१ वा लुग्मात्रौ युक्तस्य हरिश्चन्द्रस्य नित्यम्

७२ द्वित्वमादेशशेषयोरनादौ

७३ आदेशशेषयोरनादौ द्वितीयोपरि प्रथमश्चतुर्थोपरि तृतीयः

७४ वा दीर्घे

७५ न बिन्दुगुरुभ्याम्

७६ न रहयोर्द्वित्वम्

७७ णस्य धृष्टद्युम्ने

७८ वा कर्णिकारे

७९ दृप्ते रस्य

८० वा समासे

८१ प्रेमयौवनस्रोत प्रभृतर्जुडर्जुविचाकिलमण्डूकतैलमुख्येष्वनन्त्यस्यापि यथालक्ष्यम्

८२ चिअचेआस्मदीयस्त्यानस्थाणुमूकतूष्णीकदैवैकमृदुकसेवानखनीडानिहतह्रतव्याहृतकुतूहलस्थूलव्याकुलेषु वा

८३ कवर्गपञ्चमादः पूर्वं शार्ङ्गे

८४ सूक्ष्मक्ष्मारत्नश्लाघासु प्रान्तव्यञ्जनादपूर्वः

८५ वाऽग्निस्नेहयो

८६ इ दिष्ट्याकृत्स्नक्रियाश्रीह्रीषु

८७ . . .

८८ अमर्षहर्षपरामर्शेषु नित्यम्

८९ लादनुत्प्लावयतिशुक्लविप्लवप्लवक्लमात्

९० यावद्ब्रह्मचर्याचार्यसौन्दर्यगाम्भीर्यगाभार्यधैर्यस्थैर्यशौर्यसूर्यवीर्यभार्याचौर्यभव्यचैत्यस्यात्सु च

९१ नात्स्वप्ने

९२ अदितौ वा स्निग्धे

९३ वा वर्णवाचिनि कृष्णे

९४ अर्हत्युच्च

९५ छद्मपद्मद्वारमूर्खेषु वा

९६ मृद्वीपृथ्वीबह्वीगुर्वीलघ्वीतन्वी समानेषु च

९७ स्वप्ने च

९८ उदेकाचो. स्वश्वसो

९९ ई ज्यायाम्

१०० स्त्रिया करेण्वां रणयोवि-

पर्यय:

१०१ वाराणस्याश्च
१०२ लनयोरालाने
१०३ चलोरचलपुरे
१०४ हरयोर्महाराष्ट्रे
१०५ हदोर्ह्रदे
१०६ ग्लयोर्वा हरिताले
१०७ लहयोर्लघुके न वा
१०८ लडयोर्ललाटे
१०९ हयोर्ह्ये
११० थेवथोवथोका स्तोकस्य
१११ दुहितुर्धूआ
११२ बहिणी भगिन्या
११३ छूढ क्षिप्तस्य
११४ रुक्खो वृक्षस्य
११५ विलया संस्कृतेऽपि वनितायाः
११६ कूर ईषतोऽमुष्यस्य
११७ दिही धृति
११८ इन्थीनि स्त्रिया
११९ वेरुलिअ वैडूर्यस्य
१२० वजरमजरो मार्जारस्य
१२१ पुरिम: पूर्वस्य
१२२ इदानीम एत्ताहे एण्हि
१२३ बहस्य भयो बृहस्पतौ
१२४ तह्रहित्थौ त्रस्तस्य
१२५ पदाते पाइक्क
१२६ आढत्त आरब्धस्य
१२७ छिक्कस्तृप्तस्य
१२८ सिप्पि शुक्ते:
१२९ उवहावहावुभयस्य
१३० मइलो मलिनस्य
१३१ संस्कृतेऽपि तु दाढा दंष्ट्राया:
१३२ बाहिरबाहिरौ बहिस:
१३३ हेट्ठमधस.
१३४ मातु स्वसु सिआ
१३५ पितु: स्वसुश्छा
१३६ तिरच्छिस्तिर्यञ्च.
१३७ अपतौ घरो गृहस्य
१३८ इरस्तच्छीलतद्धर्मतत्साध्वर्थे
१३९ तुआणतूणाव तुम्च क्त्वाया
१४० केर इदमर्थस्य
१४१ राजपराभ्यामिक्कणक्कौ च
१४२ एच्चयोऽणो युष्मदस्मद्भ्याम्
१४३ ह्निवो वते.
१४४ इक इनस्य सर्वाङ्गात्
१४५ इकोऽण पथस्य
१४६ णय आत्मन ईयस्य
१४७ वा त्तर्णडिमौ त्वस्य
१४८ तैलस्य डेल्लोऽङ्कोठवर्जे

१४९. इत्तिअ अन्तोरेतस्य-
द्रुयो लुक्चैतदः
१५० एद्दहेत्तिलैत्तिअ किमिद-
म्भ्या च
१५१ हुत्त कृत्वस
१५२ मतोर्मणरेत्तमन्तवन्तालो-
लेल्लालव प्रयोगानु-
सारम्
१५३ वा तसो दो त्तो
१५४ हिहत्थात्रस्य
१५५ सिय इया सिरेकाद्वा द.
१५६ आलालुडिल्लड्डुल्लाम्तु भवे
१५७ डिल्लड्डुल्लौ स्वार्थे चापि
१५८ क
१५९. नवैकात्सयुक्तो वा ल
१६० उपरिशब्दात्म्ल्याने
१६१ डमयड्डुमयो भ्रुव
१६२ डिय शनैस
१६३ डयाडियमौ मनाको वा
१६४ डालियो मिश्रात
१६५ दीर्घाद्रः स्वार्थे
१६६ त्वादेस्त्वादि
१६७ आतिशायिकादातिशा-
यिक.
१६८ अन्धर्पातपत्रविदुद्यतो ल.
१६९. अथ निपाता.
१७० इतोऽव्ययम्
१७१ वाक्योपन्यासे तं
१७२ अभ्युपगमे आम
१७३ वैपरीत्ये णवि
१७४ विहितविधाने पुणरुत्त
१७५ सत्यनिश्चयपश्चात्तापविक-
ल्पविषादेषु हदि
१७६ स्वीकुर्वर्थे हद च
१७७ इवार्थे विअवव्वविवपि-
वमिवा वा
१७८ लक्षणे तणजणौ
१७९. अवधारणे णइच्चचिअ-
चेआ
१८० निश्चयनिर्धारणयोर्बले
१८१ वा किलार्थे हिरेरकिरा.
१८२ केवलानन्तर्ययोर्णवरणवरी
१८३ अलाहि निषेधे
१८४ नञर्थे णाइमणौ
१८५ मार्थे माइ
१८६ हाधिको हद्धी
१८७ विषादभयवारणेषु वेव्वे
१८८ वेव्वचामन्त्रणे
१८९. वा सख्या हलाहलेमा-
मय.
१९० दे चामन्त्रणसम्मुखीकर
णयो.
१९१ निषेधानुयोगदानेषु हु
१९२ खु हु विस्मयसम्भावन-

वितर्कनिर्णयेषु

१९३ न हु बिन्दोः

१९४ सूचनाश्चर्यगर्हाक्षेपे ऊः

१९५ थू क्षेपे

१९६ रतिकलहसम्भाषणयोररे रे

१९७ निन्दायां च हरे

१९८ विकल्पानुशयसूचनास्वो

१९९ अनुशयविषादखेदानन्दा-
दतिभीत्यपराधाद्भुतसं-
लापकृच्छ्रसूचनास्वव्वो

२०० सम्भावने त्वइ

२०१ अनुकम्प्यविकल्पनिर्णयेषु
च वणे

२०२ मन्ये विमर्शने च मणे

२०३ अद्भुतेऽम्मो स्वयमप्पणो
वा

२०४ पाडिएक्क पाडिक्कं प्रत्येक वा

२०५ पश्यार्थे उअ.

२०६ इतरथार्थे इहरा

२०७ सम्प्रतिझगित्योरेक्कसरिअं

२०८ फल्ग्वर्थे मोरउल्ला

२०९ अल्पार्धयोर्दरः

२१० अनुयोगे किणो

२११ इ र जे पादपूरणे

२१२ अप्यर्थे पि वि च

२१३ अरिरि हो अहा अहाह
अयि अये हंसि आहे
अहह हाहा हिही हे
हंहो आह आहो अहो
मेही हीही नाम अरेरे
इत्यादयः समसंस्कृताः
सिद्धाः ॥

श्रीपूज्यपादनकलङ्कसमन्तभद्र-
श्रीकुन्दकुन्दजिनचन्द्रविशाखसञ्ज्ञाः ।
श्रीमाघनन्दिशिवकोटिशिवायनाख्या
विद्यादिनन्दिगुरवः शममीदिशन्तु ॥

इत्युभयभाषाकविचक्रवर्ति-व्याकरणकमलमार्ताण्ड-तार्किकशिरोमणि
परमागमप्रवीण-सूरिश्रीदेवेन्द्रकीर्तिप्रशिष्य-मुमुक्षुश्रीविद्यानन्द-
भट्टारकान्तेवासि-श्रीमूलसङ्घपरमात्मविदुष-सूरिश्रीश्रुतसागरवि
रचिते औदार्यचिन्तामणिनाम्नि (स्वोपज्ञवृत्तिनि)
प्राकृतव्याकरणे संयुक्ताव्ययनिरूपणो नाम
द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ॥

श्रीसर्वज्ञमदोषं तदुक्तवचनानि निखिलसुखभवनम्।
नत्वा विद्यानन्दं स्वाद्यध्यायं प्रचयामि ॥

१ वा मोऽचि वीप्स्ये स्यादे-
वींप्स्यात्।
२ ....
३ सेर्डोरतः
४ तदेतदोर्वा
५ लुग्जश्शसोः
६ अतोऽमः
७ णष्टामो
८ हिं हिँ हि भिसः
९ लुक्च हिन्तो हि दु दो
त्तो ङसे·
१० सुन्तो हिन्तो हि दु दो
त्तो भ्यसः
११ द्विरुक्त सो ङस·
१२ ङेर्डे द्विमिश्च
१३ दीर्घो जश्शस्ङसिषु दुदो-
त्तोष्वामि च
१४ वा भ्यसादेशहिसुन्तो-
हिन्तोषु
१५ एत्वं शस्टाणमिम्भ्यसा -
देशसुप्सु
१६ दीघ इदुतोर्भिसादिषु
१७ वा चतुरः
१८ शसि लुते
१९ सावनपुंसके
२० सेर्मो वा
२१ वा डओ डउ नरीदुद्भ्यां
जसः
२२ डवो उतो वा
२३ वा णो जश्शसोः
२४ वा नृषण्डयोर्ङसिङसोः
२५ टा णा
२६ स्वरात्सेरनुनासिकोऽम्लु-
क्च षण्डे
२७ जश्शसोर्णिरिमस्सानुना-
सिकइः सपूर्वगुरवः
२८ ओदुतौ वा स्त्रियाम्
२९ आ वा सेरीतश्च
३० अदेदिदातष्टाङस्ङीनां ङ-
सेस्तु वा
३१ नादन्तादात्
३२ ईर्वा प्रत्यये
३३ नुर्न जातेः
३४ तद्यत्किमो न सावम्यामी
३५ छायाहरिद्राभ्यां च
३६ स्वसृननान्दृदुहिभ्यतृ आ
डित्
३७ अमि लघुः
३८ न मः सावामन्त्रणात्
३९ वा डोदीर्घौ

४० अदतो वा
४१ अरं वा नाम्नि
४२ आप एद्वा
४३ ओदम्बायाः
४४ ईदूतोर्लघुः
४५ क्विबन्तस्य च
४६ वर्तामुत्स्यमौवर्जम्
४७ स्यादावारः
४८ मातुरा चारा
४९ तल सविन्त्र्यर्थस्यादेवतार्थ-
स्य चारा
५० अरः संज्ञायाम्
५१ सावावारः
५२ आश्राणौ राज्ञः
५३ णो वा जश्शस्ङसिङसाम्
५४ टा णा
५५ णो णादिष्विर्जस्य
५६ अमामोरिणम्
५७ भिस्भ्यसाम्सुप्स्वीः
५८ अण्णाजस्यटाङसिङस्सु
सणाणोषु
५९ अन्नर्याणो राजवच्चापि
६० णइआ णिआ चात्मनष्टो
वा
६१ सर्वादेर्जस् डेरतः
६२ थम्मिास्सि ङिः
६३ इदमेतद्वर्जं हि न वा
६४ डेसिमामः
६५ डासश्च किंतद्भ्याम्
६६ डस् तद्यत्किमः
६७ तत्किमोडासश्च स्त्रियामपि
६८ [illegible] किम: से स्यात्वाद-
न्तेभ्यो वा
६९ तद्यत्किमः काले डिरिआ
डाला डाहे
७० तद्यत्किमो म्हा ङसि.
७१ डो तद·
७२ किमो डिणोडीसौ
७३ टाया डिणा तद्यत्किमेतदि
दम·
७४ णस्तद· क्वचित्स्यादौ
७५ कि कस्तस्त्रयोश्च
७६ इदमिमः स्त्रीपुंसयो.
७७ इमिआयमौ सौ वा
७८ अ. स्सस्सिमोरपि
७९ इममस्य ह सह डिना
८० नापि त्थ.
८१ द्वितीयातृतीययोरिदंणो वा
८२ इदमिणममा
८३ षण्डे सि ामासत्रा इण-
मिणमो इदम् च
८४ किम् किमेव
८५ तदेतदिद से सि ङमामा
वा

८६ इदंतदामा सि से

८७ ङसि स्ताहे चो वैतदः

८८ तलुक् चाहेत्तोत्थेष्वेतदः

८९ एमौं वा ऽदितौ

९० सिना सहंणमोइणमेसा वा

९१ तदेतदोस्तस्य सो न षण्डे

९२ नाक्नङोर्नम्चादसो दो हो वा

९३ .

९४ वेयायां म्मो

९५ तुमं तुह तुवं तु त युष्म-स्सिना

९६ उय्हे तुय्हे तुम्ह [तुब्भ तुब्भे भे जसा]

९७ तुए तुमे तुह तुवं तुम तु तममा

९८ तुय्हे उय्हे भे तुब्भे तुब्भ वो शसा

९९ तुमइ तुमाइ तुमे तुमए तुमं तइ तए ते दि दे भे टया

१०० उय्हेहि तुय्हेहि तुम्हेहि उब्भेहि तुब्भेहि भे भिसा

१०१ ङसौ तुब्भ ‿ह तुम तुव तइ च

१०२ ङसिना तर्हितो तुब्भ तुय्ह

१०३ भ्यस्युम्होम्हतुय्हतुब्भाश्च

१०४ जसा दिदेइएतुतेउय्होब्भ-तुब्भतुम्हतुमइतुमोतुमेतु मतुवतुहंतइतुहाः

१०५ आमा तुम्हाणतुहाणतु-माणतुवाणतुब्भाणतु-ब्भतुब्भेवातवः

१०६ ङिना तएतइतुमाइतुम-एतुमयः

१०७ ङौ तुब्भतुहतुमतुवतवश्च

१०८ सुपि च

१०९ तस्मिन्नेत्व वा

११० तुब्भस्याच

१११ ज्झम्हौ ब्भस्य वा

११२ अथास्मात्सिनाऽहयमहंह-अम्ह्यम्मिम्मयः

११३ जसा भेवयमोअम्होअम्हे अम्हा.

११४ अमाऽहं मिम मम म मम्ह अम्ह अम्मि मि णं णे

११५ शसा णेअम्हअम्होअम्हयः

११६ टया णेमयाइमएमइममा इममएममममेमय

११७ भिसा णेअम्हेअम्हअ-म्हाहिअम्हेहिमः

११८ ङसौ मज्झ मह मम मइश्च

११९. भ्यस्यम्हममौ

१२० ङ सा अम्हंअम्हमज्झं-

मज्झमहंमहममसइमव:
१२१ अम्मा मज्झाणमहाण-
ममाणअम्हाणअम्होअम्हे-
अम्हंअम्हमज्झणोणय·
१२२ ङिना मेमएममाइमइमय:
१२३ ङौ मज्झमहममाम्हाश्च
१२४ त एव सुपि च
१२५ तसि न्नेत्वं वा
१२६ अम्हस्याच
१२७ तृतीयापञ्चमीषष्ठीसप्तमी-
षु तोस्त्रिः
१२८ वे दो द्विः
१२९ जश्शस्भ्यां सह वेण्णि दो
ण्णि दुवे च
१३० तिण्णिस्त्रिः
१३१ चत्तारिचत्तारोचउरश्चतुर:
१३२ आम् ण्हं ण्हश्च सङ्ख्यायाः
१३३ न विंशत्यादेः
१३४ अदन्तवच्छेष
१३५ णालि न दीर्घ:
१३६ ङसेर्न लुक्
१३७ हिङसिभ्यसांश्च
१३८ ङे ङे:
१३९ न चेत्वम्
१४० बहुवचनं स्यादित्यादिद्वि-
वचनानाम्
१४१ ङेश्चतुर्थी षष्ठी वा तादर्थ्ये
१४२ डाइश्च बधात्
१४३ द्वितीयातृतीयापञ्चमीसप्त-
म्यर्थे षष्ठी क्वचित्
१४४ सप्तमी द्वितीयातृतीययो:
१४५ पञ्चम्यास्तृतीया सप्तमी च
१४६ द्वितीया सप्तम्याः
१४७ तृतीयाऽपि सप्तम्याः
१४८ प्रथमार्थे द्वितीयाऽपि

विद्याविरोधंनोधानिधिसा धुनिस्तवाद (?)
श्रीमानुमाप्रभुरनन्तरपूज्यपाद: ।
शं वो ददातु सदय: शुभदानदक्षो
विद्यादिनन्दिगुरुरात्मविदां मुमुक्षुः ॥

इत्युभयभाषाकविचक्रवर्ति व्याकरणकमलमार्तण्ड-तार्किकबुधशिरोमणि-परमागमप्रवीण-सूरिश्रीदेवेन्द्रकीर्तिप्रशिष्य-मुमुक्षुश्रीविद्यानन्द भट्टारकान्तेवासि-श्रीमूलसङ्घपरमविदुष-सूरिश्रीश्रुतसागरविरचिते औदार्यचिन्तामणिनाम्नि (स्वोपज्ञवृत्तिनि) प्राकृतव्याकरणे स्यादिसमुच्चयनिरूपणो नाम तृतीयोऽध्याय: समाप्त: ॥